

Additionele beoordeling Faculteit der Rechtsgeleerdheid Universiteit van Amsterdam

**Dit rapport hoort bij het rapport Rechtsgeleerdheid (VSNU, juli 2004) van
de ongedeelde opleiding Nederlands Recht, Fiscaal Recht, Internationaal
& Europees Recht en Notarieel Recht**

juli 2005

QANU (Quality Assurance Netherlands Universities)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA UTRECHT

T 030 – 230 31 00
F 030 – 230 31 29
E info@qanu.nl
I www.qanu.nl

Inhoud

Inleiding

Hoofdstuk 1 Bacheloropleidingen

- 1.1 Doelstellingen
- 1.2 Programma
- 1.3 Inzet van het personeel
- 1.4 Voorzieningen
- 1.5 Interne kwaliteitszorg
- 1.6 Te verwachten resultaten

Hoofdstuk 2 Masteropleidingen

- 2.1 Doelstellingen
- 2.2 Programma
- 2.3 Inzet van het personeel
- 2.4 Voorzieningen
- 2.5 Interne kwaliteitszorg
- 2.6 Te verwachten resultaten

Hoofdstuk 3 Interne kwaliteitszorg

Hoofdstuk 4 Totaal oordeel van de opleidingen

Bijlagen

1. Curricula vitae leden visitatiecommissie
2. Werkwijze van de commissie
3. Doelstellingen en eindtermen van de opleidingen
4. Dublin-descriptoren
5. Programma van de opleidingen

0. Inleiding

0.1 Opleidingen

Type	Naam opleiding	CROHO	Varianten	Ongedeelde opleiding	CROHO
Ba	Fiscaal Recht	56827	voltijd+deeltijd	Fiscaal Recht	6827
Ba	Notarieel Recht	56828	voltijd+deeltijd	Notarieel Recht	6828
Ba	Rechtsgeleerdheid	50700	voltijd+deeltijd	Nederlands Recht	6451
Ma	Arbeidsrecht	60222	voltijd+deeltijd	Nederlands Recht	6451
Ma	Fiscaal Recht	66827	voltijd+deeltijd	Fiscaal Recht	6827
Ma	Informatierecht	60223	voltijd+deeltijd	Nederlands Recht	6451
Ma	International & European Law	60224	voltijd+deeltijd	Internationaal & Europees Recht	6829
Ma	Notarieel Recht	66828	voltijd+deeltijd	Notarieel Recht	6828
Ma	Omgevingsrecht	60221	voltijd+deeltijd	Nederlands Recht	6828
Ma	Privaatrecht	60219	voltijd+deeltijd	Nederlands Recht	6828
Ma	Publiekrecht	60220	voltijd+deeltijd	Nederlands Recht	6828

Het betrokken visitatierapport *Rechtsgeleerdheid* verscheen in juli 2004. Dit rapport is openbaar en beschikbaar op www.QANU.nl. De opleidingen bouwen in voldoende mate voort op de ongedeelde opleidingen die in het visitatierapport zijn beoordeeld. De commissie heeft dit aan de hand van een analyse van de doelstellingen en programmaonderdelen van de ongedeelde en gedeelde opleidingen vastgesteld.

0.2 Commissie

a) De commissie was als volgt samengesteld:

mr. G.A.M. Stevens, president van het Gerechtshof in 's-Hertogenbosch. Voorzitter van de commissie.

mr. W. Duitemeijer, president van de Rechtbank in Groningen. Vice-voorzitter van de commissie.

prof. dr. J. Herbots, emeritus gewoon hoogleraar Contractenrecht en voormalig lid van de Hoge Raad voor de Justitie.

drs. B.M.J. Hermans, hoofd Onderwijs Adviesbureau van de Vrije Universiteit Amsterdam.

M.R. Lantink, studente Nederlands Recht aan de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Secretaris van de commissie was **drs. R.V. van der Dussen**, projectleider van QANU.

Voor korte curricula vitae van de commissieleden; zie bijlage 1.

De commissie oordeelt onafhankelijk. Om deze onafhankelijkheid te waarborgen hebben afzonderlijke leden van de commissie kritisch in ogenschouw genomen of er opleidingen waren waar belangenverstremgeling of schijn van belangenverstremgeling zou kunnen optreden. Deze overwegingen hebben ertoe geleid dat bij een aantal opleidingen bepaalde commissieleden niet konden deelnemen aan de beoordeling.

1. mr. W. Duitemeijer heeft niet deelgenomen aan de beoordeling van de Rijksuniversiteit Groningen.

2. drs. B.M.J. Hermans heeft niet deelgenomen aan de beoordeling van de Vrije Universiteit.
3. M.R. Lantink heeft niet deelgenomen aan de beoordeling van de Erasmus Universiteit Rotterdam.

De commissieleden hebben de onafhankelijkheidsverklaring van QANU ondertekend.

- b) De commissie had tot taak om krachtens de tussen de NVAO i.o. en de VSNU overeengekomen *Overgangsregeling bekostigd wetenschappelijk onderwijs* en de daarop gebaseerde *Richtlijnen vervroegde accreditatieaanvraag*:
 - i) een samenvattend totaal oordeel over de opleiding uit te spreken alsmede;
 - ii) een oordeel over doelstellingen, programma en interne kwaliteitszorg en
 - iii) gebaseerd op het reguliere visitatierapport, een oordeel over de inzet van personeel, over de voorzieningen en de te verwachten resultaten.
- c) De werkwijze van de commissie is verder toegelicht in bijlage 2.

Hoofdstuk 1. Bacheloropleidingen

In dit gedeelte worden de bacheloropleidingen van de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Amsterdam beoordeeld. Dit zijn:

- Fiscaal Recht
- Notarieel Recht
- Rechtsgeleerdheid

De in dit hoofdstuk beschreven bevindingen en conclusies van de commissie zijn van toepassing op de bovengenoemde aan elkaar verwante opleidingen. Relevante verschillen tussen de opleidingen zullen expliciet aan de orde worden gesteld. Voorts geldt voor de opleidingen dat de onderdelen van toepassing zijn voor zowel de voltijd- als deeltijdvariant, tenzij anders vermeld.

1.1 Doelstellingen van de bacheloropleidingen

1.1.1 Domeinspecifieke eisen

De eindkwalificaties van de opleiding sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en de beroepspraktijk gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk).

Eindkwalificaties afgestudeerden

De doelstellingen en de eindtermen van de opleidingen (zie bijlage 3) zijn duidelijk en helder geformuleerd en vertonen onderlinge verwantschap. Naast opleidingspecifieke eindkwalificaties, zijn er voor alle bacheloropleidingen geldende eindkwalificaties geformuleerd. De commissie heeft tevens vastgesteld dat de doelstellingen verwantschap vertonen met de doelstellingen van de ongedeelde opleidingen, die door de visitatiecommissie van voldoende academisch niveau werden bevonden. Het onderscheid tussen de doelstellingen van de opleidingen is niet groot. De opleidingen zijn alle gericht op een brede vorming. De opleidingen hebben een zelfstandige waarde door de uitgebreide beschrijving van competenties en eindtermen.

De bacheloropleidingen beogen studenten inzicht bij te brengen in de systematiek van het geldende recht en de grondslagen hiervan en hen te leren zelfstandig juridische problemen te formuleren en op te lossen met behulp van de kennis en vaardigheden die hun worden bijgebracht, waarbij al dan niet een accent wordt gelegd op het fiscale of notariële recht.

De eindtermen zijn niet expliciet ingedeeld in termen van kennis, vaardigheden en attitude, maar beslaan wel voldoende deze gebieden.

Benchmarking met (internationale) standaarden

Een eenduidig internationaal referentiekader op het gebied van universitaire opleidingen Rechten ontbreekt. De bij deze additionele beoordeling betrokken faculteiten geven aan dat regelgeving die het voorwerp uitmaakt van opleidingen zoals Nederlands Recht, Notarieel Recht en Fiscaal Recht, veelal van louter nationale oorsprong en gelding is. Dit maakt een internationale vergelijking van de eindkwalificaties niet alleen lastig, maar ook weinig zinvol. De commissie erkent deze problematiek.

Toch is de commissie van oordeel dat de opleidingen door het aanleren van vaardigheden op het gebied van de rechtsvergelijking en van de internationale vaktaal (bijv. *legal english*), in staat moeten zijn de beoogde eindkwalificaties van haar afgestudeerden in een internationaal perspectief te plaatsen. De faculteit beschrijft de noodzaak om zich internationaal meer te oriënteren en geeft aan

plannen hieromtrent te ontwikkelen. Daarbij is de universiteit betrokken in diverse uitwisselingsprogramma's en studeren jaarlijks ca. 80 studenten van de Amsterdamse faculteit aan een buitenlandse universiteit en ca. 100 buitenlandse uitwisselingsstudenten aan de faculteit. Ook organiseert de faculteit regelmatig gastcolleges die verzorgd worden door buitenlandse docenten. De commissie heeft in dit opzicht kunnen vaststellen dat de faculteit in haar additionele informatie overtuigend heeft beargumenteerd dat de bacheloropleidingen aansluiting hebben bij de relevante internationale context op hun vakgebied.

Aansluiting op de eisen beroepspraktijk

De bij deze additionele beoordeling betrokken juridische faculteiten beschouwen over het algemeen de bacheloropleiding niet als uitstroomopleiding. De opleidingen hebben dan ook nauwelijks tot geen informatie verstrekt over de aansluiting of voorbereiding van de eindtermen bij de eisen die worden gesteld vanuit de beroepspraktijk. Men ziet de bacheloropleiding als basis voor het behalen van de mastergraad, voorheen het doctoraal. De afstemming op een beroepspraktijk vindt vooral in en na de masteropleiding plaats.

Toch is de commissie van mening dat de bacheloropleidingen, door de uitgebreide aandacht voor maatschappelijke problematiek met juridische implicaties en met het oefenen van schriftelijke en mondelinge presentaties, de student voorbereiden op de uitoefening van bepaalde juridische functies, die hij na voltooiing van de bachelor zou kunnen vervullen. De commissie beveelt de faculteit aan om de discussie over de vraag tot welke beroepen de bacheloropleidingen toegang zouden kunnen geven – het liefst in interfacultair verband – voort te zetten.

Gezien het bovenstaande is de commissie van mening dat de eindkwalificaties die van een afgestudeerde worden verwacht, aansluiten bij de eisen die door de (buitenlandse) vakgenoten en de beroepspraktijk worden gesteld. De commissie is daarom van oordeel dat de opleiding voldoet aan de domeinspecifieke vereisten die aan de eindkwalificaties worden gesteld.

1.1.2 Niveau

De eindkwalificaties van de opleiding sluiten aan bij algemene, internationaal geaccepteerde beschrijvingen van de kwalificaties van een bachelor of een master.

De instelling heeft een expliciete koppeling gemaakt met de Dublin-descriptoren (zie bijlage 4), waarmee de eindkwalificaties bij algemene, internationaal geaccepteerde kwalificaties van de bachelor aansluiten, zoals blijkt uit de doelstellingen en eindtermen.

Kennis en inzicht

Het ambitieniveau van de opleidingen beantwoordt aan de omschrijving. De eindtermen voldoen dan ook aan deze descriptor. Bij Fiscaal Recht geldt dit voor eindtermen 1 t/m 17, bij Notarieel Recht voor 1 t/m 19 en bij Rechtsgeleerdheid voor 1 t/m 15.

Toepassen kennis en inzicht

De eindtermen, in het bijzonder A, B, F en H, zijn in voldoende mate gericht op de competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied.

Oordeelsvorming

De vereisten van deze descriptor zijn voldoende neergelegd in de geformuleerde eindtermen, in het bijzonder de eindtermen B en C. Het trekken van conclusies komt eveneens in onderzoeksvaardigheid F aan bod.

Communicatie

Met name de eindterm E accentueert de rol van het overbrengen van informatie, ideeën en oplossingen in de vorm van een betoog aan een publiek met (niet)specialisten.

Leervaardigheden

De eindtermen omtrent kennis en vaardigheden van de bacheloropleidingen zijn in voldoende mate gericht op de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie aan te gaan die een hoog niveau van autonomie veronderstelt, te weten een masteropleiding. De vereisten van deze descriptor zijn expliciet vastgelegd in de algemene vaardigheden G en H.

Gezien het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de eindkwalificaties van de opleidingen Rechtsgeleerdheid, Fiscaal Recht en Notarieel Recht aansluiten bij algemene, internationaal geaccepteerde beschrijvingen van de kwalificaties van een bachelor.

1.1.3 Oriëntatie

De eindkwalificaties van de opleiding sluiten aan bij de volgende beschrijvingen van een bachelor en een master in het WO:

- de eindkwalificaties zijn ontleend aan eisen vanuit de wetenschappelijke discipline, de internationale wetenschapsbeoefening en voor daarvoor in aanmerking komende opleidingen de relevante praktijk in het toekomstige beroepenveld;
- een WO-bachelor heeft de kwalificaties voor toegang tot tenminste één verdere WO-studie op masterniveau en eventueel voor het betreden van de arbeidsmarkt;
- een WO-master heeft de kwalificaties om zelfstandig wetenschappelijk onderzoek te verrichten of multi- en interdisciplinaire vraagstukken op te lossen in een beroepspraktijk waarvoor een WO-opleiding vereist is of dienstig is.

Eindkwalificaties

De eindkwalificaties brengen het wetenschappelijk karakter voldoende tot uitdrukking. Er zijn nauwelijks concessies gedaan ten opzichte van de ongedeelde opleiding die in het rapport van de ongedeelde opleiding als voldoende werd beoordeeld (p. 147-168), al merkt de commissie op dat er meer de nadruk is gelegd op vaardighedenonderwijs. De commissie sluit met haar beoordeling aan bij het visitatierapport.

De commissie heeft geconstateerd dat de faculteit intensiever is gaan samenwerken met de opleiding HBO-Recht in Amsterdam. Hierdoor ontstaat een behoefte tot duidelijke profilering van de WO-opleiding ten opzichte van het HBO. Een bijkomend voordeel is dat studenten die in het eerste jaar afvallen hun studie zonder veel tijdverlies kunnen voortzetten op het HBO. De commissie beschouwt deze ontwikkeling als positief.

Toegang tot masteropleiding en beroepenveld

De opleidingen zijn niet ontwikkeld om een optimale aansluiting op de gekwalificeerde juridische beroepspraktijk te krijgen, maar om een optimale aansluiting op een (doorstroom)master te bewerkstelligen. Voor de bachelor Rechtsgeleerdheid zijn dat de masteropleidingen Arbeidsrecht, Informatierecht, International & European Law, Omgevingsrecht, Privaatrecht en Publiekrecht. Toegang tot de master Fiscaal Recht en Notarieel Recht is mogelijk na een

schakelprogramma van ca. 35 EC. De bachelor Notarieel Recht geeft directe toegang tot Notarieel Recht, Arbeidsrecht, Informatierecht, International & European Law, Omgevingsrecht, Privaatrecht en Publiekrecht. Toegang tot de master Fiscaal Recht is mogelijk na een schakelprogramma van ca. 30 EC. De bachelor Fiscaal Recht geeft directe toegang tot Fiscaal Recht, Arbeidsrecht, Informatierecht, International & European Law, Omgevingsrecht, Privaatrecht en Publiekrecht. Toegang tot de master Notarieel Recht is mogelijk na een schakelprogramma van ca. 30 EC.

De eindtermen van de bachelor Notarieel Recht, in combinatie met de master Notarieel Recht, sluiten aan bij het Besluit Beroepsvereisten kandidaat notaris en die van de opleiding Fiscaal Recht, in combinatie bij de master Fiscaal Recht, met de eisen van de Nederlandse Orde van Belastingrechtadviseurs (NOB).

Gezien het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de eindkwalificaties van de opleidingen terecht een wetenschappelijke oriëntatie hebben.

1.1.4 Gewogen eindoordeel over doelstellingen

Gelet op de hierboven per facet weergegeven informatie en argumenten, is de commissie van oordeel dat de doelstellingen voldoen aan de voor accreditatie geldende eisen.

1.2 Programma van de bacheloropleidingen

De programma's van de opleidingen staan beschreven in bijlage 5.

1.2.1 Eisen wetenschappelijk onderwijs

Het programma sluit aan bij de volgende criteria voor het programma van een WO-opleiding: - Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats in interactie tussen het onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek binnen relevante disciplines.- Het programma sluit aan bij ontwikkelingen in de relevante wetenschappelijke discipline(s) door aantoonbare verbanden met actuele wetenschappelijke theorieën.- Het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek.- Bij daarvoor in aanmerking komende opleidingen heeft het programma aantoonbare verbanden met de actuele praktijk van de relevante beroepen.

Interactie tussen onderwijs en onderzoek

De interactie tussen onderwijs en onderzoek komt tot stand door het inzetten van docenten die in beginsel allen tevens een onderzoekstaak hebben. Bij de bachelor Rechtsgeleerdheid is tevens een carousel van gebonden keuzevakken ingevoerd die aansluiten bij de onderzoeksspeerpunten van de faculteit.

Aantoonbaar verband met actuele theorieën

Bij enkele vakken wordt het recht – soms nog breder “het conflict” – vanuit verschillende wetenschappelijke disciplines benaderd. De faculteit geeft aan dat, aangezien actuele ontwikkelingen steeds meer beïnvloed worden door internationale regelgeving, meer aandacht voor internationalisering één van de belangrijkste wijzigingen in het onderwijsprogramma is. De commissie heeft vastgesteld dat het internationale component met name geïntegreerd wordt in de aangeboden vakken. De commissie heeft waardering voor de perspectiefvakken, waarbij de combinatie van rechtsgeleerdheid met andere wetenschapsdomeinen aan bod komt.

Ontwikkeling onderzoeksvaardigheden

Onderzoeksvaardigheden zijn verweven in een 'vaardighedenlint': het vaardighedenonderwijs is geïntegreerd in de juridische vakken en loopt "als een lint door het curriculum". Bij de opleidingen worden de onderzoeksvaardigheden in het tweede en derde jaar getoetst aan de hand van het schrijven van verschillende essays/papers op basis van een literatuuronderzoek. Het vaardighedenlint wordt afgesloten met een essay van 5 EC, waarin zowel de schrijfvaardigheden als de onderzoeksvaardigheden van studenten op het eindniveau van een bachelor worden getoetst. De student maakt bij deze eindtoets de keuze tussen het schrijven van een essay na raadpleging van een door de opleiding samengestelde lijst met onderwerpen, het schrijven van een werkstuk dat de nadere uitwerking van de fiscale gevolgen van een bepaald casus betreft of het schrijven van een annotatie bij een actueel arrest.

Verband met de praktijk

De relevante beroepspraktijk komt terug in vakken waarin de rol van rechter en advocaat, de taal van het recht, selectie en reductie van feiten/regels aan de orde komt of waarin een casus een rol speelt. In de keuzeruimte van Rechtsgeleerdheid wordt de gelegenheid gecreëerd om beroepsgerichte vakken te volgen (bv. *Moot Court*).

Gezien het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de (voorgenomen) invulling van het programma van de twee opleidingen voldoet aan de wetenschappelijke vereisten van een WO-bachelor.

1.2.2 Relatie doelstellingen/programma

Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties, qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.

De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Concretisering eindkwalificaties

In de aangeleverde informatie wordt door de opleidingen voor ieder vak op heldere wijze geëxpliciteerd welke bijdrage het geacht wordt te leveren aan de realisatie van de specifiek aangewezen eindtermen en vaardigheden. De commissie heeft de voorgenomen programmaonderdelen gelegd naast de beoogde kennis, vaardigheden en attitude zoals neergelegd in de geformuleerde eindkwalificaties, en heeft deze vergeleken. Op grond van deze vergelijking heeft de commissie een verband geconstateerd tussen de eindtermen ten aanzien van kennis, vaardigheden en attitude. Voorts heeft de commissie geconstateerd dat de inhoud van de curricula zijn al te positiefrechtelijk karakter heeft verloren, onder meer door de invoering van de *In Perspectief* vakken. Dit zijn combinaties van positiefrechtelijke vakken met metajuridische vakken.

Vertaling eindkwalificaties

Uit de studiegids en de aangeleverde informatie blijkt dat de eindkwalificaties adequaat vertaald zijn in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.

Mogelijkheden om eindkwalificaties te bereiken

De commissie is van oordeel dat door middel van de gekozen werkvormen en bij een studie-inzet c.q. –houding die van studenten in het wetenschappelijk onderwijs verwacht mag worden, de geformuleerde eindkwalificaties op adequate wijze te bereiken zijn. Een belangrijke bijdrage daaraan levert de individuele toetsing van de

behaalde kwalificaties aan de hand van tentamens, papers, werkstukken en/of presentaties.

Door de faculteit wordt op systematische wijze gemonitord of de studenten in voldoende mate de mogelijkheid hebben om de geformuleerde eindkwalificaties te halen. Dit is onderdeel van de *follow up*, als onderdeel van het systeem van kwaliteitszorg.

De commissie heeft vastgesteld dat de deeltijd- en voltijdprogramma's van de opleidingen dezelfde onderdelen bevatten. De deeltijdprogramma's zijn opgezet als een zesjarige opleiding. De inhoud van deze programma's biedt deeltijdstudenten dan ook de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Gezien het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de relatie tussen de doelstellingen en het programma van de opleidingen voldoet.

1.2.3 Samenhang programma

Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend studieprogramma.

Gedurende het eerste jaar lopen de opleidingen parallel. Het tweede jaar van Fiscaal Recht en Notarieel Recht loopt eveneens parallel. De faculteit geeft aan dat één van de belangrijkste wijzigingen in het onderwijsprogramma is het verlaten van het concentrisch onderwijsconcept (herhaling en verdieping) door direct in het eerste jaar delen van de leerstof in de volle diepte te behandelen. In het tweede en derde jaar worden alle vakken op eindniveau aangeboden. Hierdoor is de studie in haar geheel, en het eerste jaar in het bijzonder, verzaagd. Aangezien de beoogde systematische opbouw thans nog niet naar volle tevredenheid is gerealiseerd, wordt er gewerkt aan een faculteitsbrede beoordelingssystematiek voor de vaardigheden waarin verschillende niveaus worden onderscheiden. Bij Fiscaal Recht en Rechtsgeleerdheid wordt meer dan in de ongedeelde situatie, gebruik gemaakt van integratie van rechtsgebieden en de maatschappelijke context waarin het positieve recht wordt ontwikkeld. Tevens overlegt de onderwijsdirecteur periodiek met de daarvoor in het leven geroepen overleggraden die bestaan uit vertegenwoordigers van vakken die in een zelfde studiefase worden aangeboden.

Gezien het bovenstaande en het overzichtelijke karakter van het curriculum is de commissie van oordeel dat studenten van beide opleidingen een samenhangend programma volgen. De commissie is daarbij van mening dat de samenhang van de bachelorprogramma's ten opzichte van de ongedeelde situatie sterk is verbeterd.

1.2.4 Studielast

Het programma is studeerbaar doordat factoren, die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggenomen.

Er is een evenwichtige verdeling van het aantal EC over de jaren en semesters. De theoretische studielast is vastgesteld op 85 pagina's van circa 500 woorden per EC.

De commissie heeft geconstateerd dat door het verlaten van het concentrisch onderwijsconcept een verzwaring in het eerste jaar heeft plaatsgevonden. De commissie is van oordeel dat deze aanpassing verdedigbaar is in combinatie met de kleine werkgroepen, de plannen omtrent herinvoering van begeleiding van eerstejaars door ouderejaars (mentoren) en de systematische monitoring van de feitelijke studiedruk.

Om eventuele studievertraging te voorkomen is het mogelijk om, onder voorwaarden, in de bachelorfase al mastervakken te volgen.

Gezien het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de studielast evenwichtig is en reëel zal zijn door de beoogde feedback in de kwaliteitszorg (zie aldaar).

1.2.5 Instroom

Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Ten aanzien van dit onderdeel wordt het oordeel van de visitatiecommissie overgenomen (aspect 4).

1.2.6 Duur

De opleiding voldoet aan formele eisen met betrekking tot de omvang van het curriculum:

- WO-bachelor: in de regel 180 EC studiepunten.
- WO-master: minimaal 60 EC studiepunten, afhankelijk van de opleiding.

De bacheloropleidingen beslaan 180 studiepunten. De commissie oordeelt dat de opleidingen voldoen aan formele eisen met betrekking tot de omvang van het curriculum.

1.2.7 Afstemming vorm en inhoud

Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Ten aanzien van dit onderdeel wordt het oordeel van de visitatiecommissie overgenomen (aspect 3).

1.2.8 Beoordeling en toetsing

Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Ten aanzien van dit onderdeel wordt het oordeel van de visitatiecommissie overgenomen (aspect 3).

1.2.9 Gewogen eindoordeel over programma

Gelet op de hierboven per facet weergegeven informatie en argumenten, is de commissie van oordeel dat de programma's van de bachelors voldoen aan de voor accreditatie geldende eisen.

1.3 Inzet van het personeel

1.3.1 Eisen WO

Het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door onderzoekers die een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het vakgebied.

Ten aanzien van dit onderdeel wordt het oordeel van de visitatiecommissie overgenomen (aspect 8).

1.3.2 Kwantiteit personeel

Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Ten aanzien van dit onderdeel wordt het oordeel van de visitatiecommissie overgenomen (aspect 8).

1.3.3 Kwaliteit personeel

Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Ten aanzien van dit onderdeel wordt het oordeel van de visitatiecommissie overgenomen (aspect 8).

1.3.4 Gewogen eindoordeel over inzet van het personeel

Onder verwijzing naar het visitatierapport beoordeelt de commissie de inzet van het personeel in alle opzichten – eisen wetenschappelijk onderwijs, kwantiteit personeel en kwaliteit personeel – als voldoende. Er is geen aanvullende informatie die aanleiding geeft het oordeel te herzien.

1.4 Voorzieningen

1.4.1 Materiële voorzieningen

De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Het oordeel van de visitatiecommissie over het kwaliteitsaspect *Faciliteiten en voorzieningen* (aspect 9) luidt 'matig' en de commissie heeft in het visitatierapport een aantal verbeterpunten geformuleerd (p. 161-162). De faculteit heeft aanleiding gezien om dit facet nogmaals door de commissie te laten beoordelen en heeft aanvullende informatie omtrent dit onderdeel aangeleverd.

De commissie heeft in de aanvullende informatie en tijdens het gesprek met een afvaardiging van de faculteit voldoende aanknopingspunten gevonden om vast te stellen dat de (toekomstige) huisvesting en materiële voorzieningen toereikend zijn om de programma's te realiseren. De geformuleerde verbeterpunten zijn door de faculteit ter harte genomen. Zo is een uitbreiding van computerwerkplekken gerealiseerd en zijn plannen ontwikkeld om dit nog verder uit te breiden. Tevens zijn door de faculteit meer tentamenzalen in gebruik genomen. Hiermee stelt de commissie het oordeel over het kwaliteitsaspect *Faciliteiten en voorzieningen* bij.

1.4.2 Studiebegeleiding

De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op studievoortgang.
De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Ten aanzien van dit onderdeel wordt het oordeel van de visitatiecommissie overgenomen (aspect 5).

1.4.3 Gewogen eindoordeel voorzieningen

Onder verwijzing naar het visitatierapport en de aanvullende informatie beoordeelt de commissie de voorzieningen in alle opzichten – materiële voorzieningen en studiebegeleiding – als voldoende.

1.5 Interne kwaliteitszorg

Voor de beoordeling van dit onderwerp wordt verwezen naar hoofdstuk 3 van dit rapport.

1.6 Te verwachten resultaten

1.6.1 Gerealiseerd niveau

De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde eindkwalificaties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Ten aanzien van dit onderdeel wordt het oordeel van de visitatiecommissie overgenomen (aspect 7).

1.6.2 Onderwijsrendement

Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen. Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

In overeenstemming met het protocol van de vervroegde accrediteringsaanvraag, wordt ten aanzien van dit onderdeel wordt het oordeel van de visitatiecommissie overgenomen (aspect 6). Aangezien de visitatiecommissie van de ongedeelde opleiding dit aspect met een 'onvoldoende' heeft beoordeeld, heeft de faculteit aanvullende informatie omtrent dit punt verschaft.

De commissie heeft in de aanvullende informatie en tijdens het gesprek met een afvaardiging van de faculteit aanknopingspunten gevonden om vast te stellen dat de faculteit maatregelen heeft genomen, dan wel plannen heeft ontwikkeld om het onderwijsrendement te verhogen. De faculteit heeft een commissie in het leven geroepen die enkele maatregelen heeft geformuleerd. De maatregelen zijn gericht op het bevorderen van de sociale cohesie bij studenten, het verbeteren van de toetsen en het verbeteren van de kwaliteit van de instroom. Per september 2004 heeft de faculteit voor bachelorstudenten een bindend studieadvies ingevoerd.

De faculteit heeft omtrent onderwijsrendement enkele streefdoelen geformuleerd, in de vorm van de slaagpercentages per vak. Deze geven geen inzicht in het opleidingsrendement, zolang als er geen deelname-percentages per cohort berekend zijn. De commissie adviseert om ook de ambities van de opleidingen omtrent slaagpercentages per cohort vast te leggen in streefdoelen. Tevens adviseert de commissie om het aantal herkansingmogelijkheden per vak te reduceren, opdat meer voorbereide studenten aan een tentamen zullen deelnemen.

Gezien het bovenstaande is de commissie van oordeel dat het rechtstreeks overnemen van een onvoldoende beoordeling op dit onderdeel niet geheel te rechtvaardigen is. Daar de commissie het oordeel over de ongedeelde opleidingen ook niet wil miskennen zal op dit onderdeel een onvoldoende gegeven worden, met de kanttekening dat de commissie voldoende vertrouwen heeft in de ontwikkelde initiatieven ter verbetering van het onderwijsrendement.

1.6.3 Gewogen eindoordeel te verwachten resultaten

De commissie hecht bijzondere waarde aan de positieve beoordeling van het onderdeel *Gerealiseerd niveau* (zie 1.6.1), waardoor naar haar oordeel de onvoldoende score op het onderdeel *Onderwijsrendement* (zie 1.6.2) gecompenseerd wordt. De commissie verwacht dan ook ten aanzien van de resultaten een voldoende resultaat.

Hoofdstuk 2. Masteropleidingen

In dit gedeelte worden de masteropleidingen van de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Amsterdam beoordeeld. Dit zijn:

- Arbeidsrecht
- Fiscaal Recht
- Informatierecht
- International & European Law (IEL)
- Notarieel Recht
- Omgevingsrecht
- Privaatrecht
- Publiekrecht

De in dit hoofdstuk beschreven bevindingen en conclusies van de commissie zijn van toepassing op de bovengenoemde aan elkaar verwante opleidingen. Relevante verschillen tussen de opleidingen zullen expliciet aan de orde worden gesteld. Voorts geldt voor de opleidingen dat de onderdelen van toepassing zijn voor zowel de voltijd- als deeltijdvariant, tenzij anders vermeld.

2.1 Doelstellingen van de masteropleidingen

2.1.1 Domeinspecifieke eisen

De eindkwalificaties van de opleiding sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en de beroepspraktijk gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk).

Eindkwalificaties afgestudeerden

De doelstellingen en de eindtermen van de opleidingen (zie bijlage 3) zijn duidelijk en helder geformuleerd en vertonen onderlinge verwantschap. De commissie heeft tevens vastgesteld dat de doelstellingen verwantschap vertonen met de doelstellingen van de ongedeelde opleidingen, die door de visitatiecommissie van voldoende academisch niveau werden bevonden. De opleidingen zijn gericht op specialisatie.

Met de master Arbeidsrecht wordt beoogd studenten een brede basis te bieden op het (internationale) arbeidsrecht en het socialezekerheidsrecht.

Met de master Fiscaal Recht wordt beoogd studenten een brede basis te bieden op het (internationale en Europese) belastingrecht.

Met de master Informatierecht wordt beoogd studenten de mogelijkheid te geven zich te specialiseren in het Informatierecht, in het bijzonder op het gebied van het Auteursrecht en Naburige rechten, het Industriële eigendomsrecht, het Mediarecht en Telecommunicatierecht.

Afgestudeerden van de master IER beschikken over zodanige kennis, inzicht en vaardigheden dat zij in staat zijn een bijdrage te leveren aan de rechtsvorming en rechtstoepassing op het domein van de specialisatie. Zij kunnen op wetenschappelijk niveau deelnemen aan het debat over de ontwikkeling en inrichting van de internationale en de Europese rechtsorde en hun verhouding met de nationale rechtsorde. De opleiding heeft ook nog specifieke doelstellingen voor de twee afstudeervarianten geformuleerd.

Met de master Notarieel Recht wordt beoogd studenten een brede basis te bieden in het civiele- en belastingrecht, in het bijzonder gericht op de uitoefening van het Notarisambt.

Met de master Omgevingsrecht wordt beoogd studenten een brede basis te bieden op het gebied van het Milieu- en ruimtelijk ordeningsrecht alsmede het bestuur- en bestuursprocesrecht.

Met de master Privaatrecht wordt beoogd studenten de mogelijkheid te geven zich te specialiseren in de Privaatrechtelijke Rechtspraak of het Europese Privaatrecht. De master kent twee profielen en per profiel zijn aanvullende specifieke eindtermen geformuleerd.

Met de master Publiekrecht wordt beoogd studenten de mogelijkheid te geven zich te specialiseren in het Staatsrecht, Bestuursrecht of Strafrecht.

De eindtermen zijn niet expliciet ingedeeld in termen van kennis, vaardigheden en attitude, maar beslaan wel voldoende deze gebieden.

Benchmarking met (internationale) standaarden

Een eenduidig internationaal referentiekader op het gebied van universitaire opleidingen Rechten ontbreekt. De bij deze additionele beoordeling betrokken faculteiten geven aan dat regelgeving die het voorwerp uitmaakt van opleidingen zoals Nederlands Recht, Notarieel Recht en Fiscaal Recht, veelal van louter nationale oorsprong en gelding is. Dit maakt een internationale vergelijking van de eindkwalificaties niet alleen lastig, maar ook weinig zinvol. De commissie erkent deze problematiek.

Toch is de commissie van oordeel dat de opleidingen door het aanleren van vaardigheden op het gebied van de rechtsvergelijking en van de internationale vaktaal (bijv. *legal english*), in staat moeten zijn de beoogde eindkwalificaties van haar afgestudeerden in een internationaal perspectief te plaatsen. De faculteit beschrijft de noodzaak om zich internationaal meer te oriënteren en geeft aan plannen hieromtrent te ontwikkelen. Voorts studeren jaarlijks ruim 40 studenten van de Amsterdamse faculteit aan een buitenlandse universiteit en ruim 80 buitenlandse studenten aan de faculteit. Ook geven Amerikaanse docenten met enige regelmaat gastcolleges. De commissie heeft in dit opzicht kunnen vaststellen dat de faculteit in haar additionele informatie overtuigend heeft beargumenteerd dat de masteropleidingen aansluiting hebben bij de relevante internationale context op hun vakgebied.

Aansluiting op de eisen beroepspraktijk

Bij Fiscaal Recht sluiten de eindkwalificaties aan bij de vereisten van de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB). De eindkwalificaties van Notarieel Recht sluiten aan bij het besluit beroepsvereisten kandidaat-notaris (KB d.d. 13 mei 1999). De eindkwalificaties van de overige opleidingen zijn gericht op het behalen van het civiel effect. Bij de master IEL is het eerste beroepsperspectief de (rechts)praktijk van diplomatie en internationale verhoudingen

Gezien het bovenstaande is de commissie van mening dat de eindkwalificaties die van een afgestudeerde worden verwacht aansluiten bij de eisen die door de (buitenlandse) vakgenoten en de beroepspraktijk worden gesteld. De commissie is daarom van oordeel dat de opleiding voldoet aan de domeinspecifieke vereisten die aan de eindkwalificaties worden gesteld.

2.1.2 Niveau

De eindkwalificaties van de opleiding sluiten aan bij algemene, internationaal geaccepteerde beschrijvingen van de kwalificaties van een bachelor of een master.

De instelling heeft een expliciete koppeling gemaakt met de Dublin-descriptoren (zie bijlage 4), waarmee de eindkwalificaties bij algemene, internationaal geaccepteerde kwalificaties van de master aansluiten, zoals blijkt uit de doelstellingen en eindtermen.

Kennis en inzicht

Het ambitieniveau van de opleidingen beantwoordt aan de omschrijving. Kennis en inzicht worden geschraagd op het fundament van de bacheloropleidingen en bieden een basis om een originele bijdrage te leveren aan onderzoek. In de eindtermen is vastgelegd dat afgestudeerden diepgaande en grondige kennis van en inzicht in diverse opleidingsgerelateerde gebieden hebben.

Toepassen kennis en inzicht

De eindtermen zijn in voldoende mate gericht op het toepassen van opgedane kennis van en inzicht in complexe vraagstukken, het formuleren van een probleemstelling en het uitvoeren van onderzoek. De afgestudeerden zijn in staat om literatuur, juridische bronnen en casus die betrekking hebben op het domein diepgaand te analyseren en te interpreteren, daarover kritische vragen te stellen en vernieuwende juridische oplossingen aan te dragen.

Oordeelsvorming

Het vormen van een eigen mening omtrent een juridisch probleem of ontwikkeling wordt nadrukkelijk genoemd bij de schriftelijke en mondelinge vaardigheden. In de eindtermen is vastgelegd dat de afgestudeerden in staat zijn om deel te nemen aan een wetenschappelijk debat en nieuwe ontwikkelingen op het domein te interpreteren en kritisch te beoordelen.

Communicatie

Ten aanzien van communicatie kan genoemd worden dat de opleiding gericht is op het helder en bondig formuleren van een juridisch wetenschappelijk onderzoek over een onderwerp binnen het domein en dit mondeling met kracht van argumenten te presenteren voor zowel publiek bestaande uit professionals als voor niet professionals.

Leervaardigheden

Met de geformuleerde eindtermen is voldoende gegarandeerd dat de afgestudeerde een vervolgopleiding kan volgen met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter, te meer doordat de afgestudeerden in staat zijn om zelfstandig een literatuuronderzoek voor te bereiden en uit te voeren.

Gezien het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de eindkwalificaties van de opleidingen Arbeidsrecht, Fiscaal Recht, Informatierecht, IEL, Notarieel Recht, Omgevingsrecht, Privaatrecht en Publiekrecht aansluiten bij algemene, internationaal geaccepteerde beschrijvingen van de kwalificaties van een master.

2.1.3 Oriëntatie

De eindkwalificaties van de opleiding sluiten aan bij de volgende beschrijvingen van een bachelor en een master in het WO:

- de eindkwalificaties zijn ontleend aan eisen vanuit de wetenschappelijke discipline, de internationale wetenschapsbeoefening en voor daarvoor in aanmerking komende opleidingen de relevante praktijk in het toekomstige beroepenveld;
- een WO-bachelor heeft de kwalificaties voor toegang tot tenminste één verdere WO-studie op masterniveau en eventueel voor het betreden van de arbeidsmarkt;
- een WO-master heeft de kwalificaties om zelfstandig wetenschappelijk onderzoek te verrichten of multi- en interdisciplinaire vraagstukken op te lossen in een beroepspraktijk waarvoor een WO-opleiding vereist is of dienstig is.

Eindkwalificaties

Zoals eerder is vastgesteld zijn de eindkwalificaties van de opleidingen verwant met de ongedeelde opleiding die in het visitatierapport als voldoende werd beoordeeld (p. 147-168). De commissie sluit met haar beoordeling aan bij het visitatierapport, maar merkt op dat in de eindkwalificaties meer de nadruk is gelegd op vaardighedenonderwijs. Er wordt voldoende aandacht besteed aan een brede, academische vorming en verwerving van academische onderzoeksvaardigheden en –technieken, waardoor de eindkwalificaties het wetenschappelijk karakter voldoende tot uitdrukking brengen.

Onderzoekskwalificatie

De opleiding biedt een basis voor rechtswetenschappelijk of met het recht verbonden wetenschappelijk onderzoek. De afgestudeerde beschikt na het afronden van één van de opleidingen over de kwalificaties om zelfstandig wetenschappelijk onderzoek te doen en over de kennis en competenties die een voorwaarde zijn om te worden toegelaten tot de promotie.

Gezien het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de eindkwalificaties van de opleidingen terecht een wetenschappelijke oriëntatie hebben.

2.1.4 Gewogen eindoordeel over doelstellingen

Gelet op de hierboven per facet weergegeven informatie en argumenten, is de commissie van oordeel dat de doelstellingen voldoen aan de voor accreditatie geldende eisen.

2.2 Programma van de masteropleidingen

De programma's van de opleidingen staan beschreven in bijlage 5.

2.2.1 Eisen wetenschappelijk onderwijs

Het programma sluit aan bij de volgende criteria voor het programma van een WO-opleiding:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats in interactie tussen het onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek binnen relevante disciplines.
- Het programma sluit aan bij ontwikkelingen in de relevante wetenschappelijke discipline(s) door aantoonbare verbanden met actuele wetenschappelijke theorieën.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek.
- Bij daarvoor in aanmerking komende opleidingen heeft het programma aantoonbare verbanden met de actuele praktijk van de relevante beroepen.

Interactie tussen onderwijs en onderzoek

De interactie tussen onderwijs en onderzoek komt tot stand door de directe aansluiting van programmaonderdelen op de onderzoeksterreinen (specialisaties) van de docent-onderzoeker die het vak geeft. De onderzoekspeerpunten van de faculteit zijn Informatie-, Arbeids- en Omgevingsrecht. De wetenschappelijke

achtergrond van de cursussen van master IEL is die van het onderzoeksprogramma van het *Amsterdam Center for International Law*, waaraan de meeste docenten van deze opleiding zijn verbonden. De commissie heeft geconstateerd dat van de vakgroep Fiscaal Recht relatief veel docenten zijn gepromoveerd op internationaal terrein. De commissie beveelt de opleiding Publiekrecht aan extra waakzaam te zijn omtrent dit onderdeel en voor een publiekrechtelijke oriëntatie in de vijf onderzoeksinstituten zorg te dragen, te meer doordat de faculteit geen onderzoeksinstelling heeft op het publiekrechtelijk domein.

Aantoonbaar verband met actuele theorieën

De leerstoelgroepen participeren in de internationale discussie over vakgerichte vraagstukken, waardoor de actuele wetenschappelijke theorieën overgebracht kunnen worden. Bij diverse cursussen van de opleidingen worden studenten ertoe aangezet van de laatste ontwikkelingen op het onderhavige terrein kennis te nemen en deze inzichten in hun werkstukken te verwerken. In vrijwel alle vakken van deze opleiding wordt de leerstof behandeld aan de hand van actuele casusposities.

Ontwikkeling onderzoeksvaardigheden

Onderzoeksvaardigheden zijn verweven in een 'vaardighedenlint': het vaardighedenonderwijs is geïntegreerd in de juridische vakken en loopt "als een lint door het curriculum". Alle masteropleidingen worden afgesloten met een scriptie van 10 EC, waarbij een norm van 15-30 pagina's geldt. Bij Fiscaal Recht dient de scriptie mondeling verdedigd te worden.

Verband met de praktijk

In de curricula zijn diverse practica geprogrammeerd, zoals een stage of oefenrechtbank. Ook wordt regelmatig gebruik gemaakt van praktijkcasus. Docenten verbonden aan de faculteit zijn ook betrokken bij de praktijk, waardoor ontwikkelingen uit de beroepspraktijk snel gesignaleerd en in de opleiding geïntegreerd kunnen worden. Van de vakgroep Privaatrecht zijn diverse docenten bovendien lid van de redactie van wetenschappelijke tijdschriften.

Gezien het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de (voorgenomen) invulling van het programma van de opleidingen voldoen aan de wetenschappelijke vereisten van een WO-master.

2.2.2 Relatie doelstellingen/programma

Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties, qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.

De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Concretisering eindkwalificaties

In de aangeleverde informatie wordt door de opleidingen voor ieder vak op heldere wijze geëxpliciteerd welke bijdrage het geacht wordt te leveren aan de realisatie van de specifiek aangewezen eindtermen en vaardigheden. De commissie heeft de voorgenomen programmaonderdelen gelegd naast de beoogde kennis, vaardigheden en attitude zoals neergelegd in de geformuleerde eindkwalificaties, en heeft deze vergeleken. Op grond van deze vergelijking heeft de commissie een verband geconstateerd tussen de eindtermen ten aanzien van kennis, vaardigheden en attitude.

Vertaling eindkwalificaties

Uit de studiegids en de aangeleverde informatie blijkt dat de eindkwalificaties adequaat vertaald zijn in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.

Mogelijkheden om eindkwalificaties te bereiken

Door de faculteit wordt op systematische wijze gemonitord of de studenten in voldoende mate de mogelijkheid hebben om de geformuleerde eindkwalificaties te halen. Dit is onderdeel van de *follow up*, als onderdeel van het systeem van kwaliteitszorg.

De commissie heeft vastgesteld dat de voltijd- en deeltijdprogramma's van de masteropleidingen dezelfde onderdelen bevatten. De deeltijdprogramma's zijn opgezet als een tweejarige opleiding. De inhoud van deze programma's biedt de deeltijdstudenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Gezien het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de relatie tussen de doelstellingen en het programma van de opleidingen voldoet.

2.2.3 Samenhang programma

Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend studieprogramma.

De masteropleidingen zijn in beginsel opgebouwd uit 30 EC aan verplichte vakken, 20 EC aan keuzevakken en 10 EC voor het afsluitend vak (scriptie).

Iedere masteropleiding van de faculteit heeft een aparte coördinator. De studenten stellen in overleg met de coördinator hun keuzevakkenpakket samen. Bovendien overlegt de onderwijsdirecteur periodiek met de daarvoor in het leven geroepen overleggraden die bestaan uit vertegenwoordigers van vakken die in een zelfde studiefase worden aangeboden. Deze structuur draagt bij aan een samenhangend masterprogramma.

Gezien het bovenstaande en het overzichtelijk karakter van de curricula is de commissie van oordeel dat studenten van de opleidingen een samenhangend programma volgen.

2.2.4 Studielast

Het programma is studeerbaar doordat factoren, die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggenomen.

Er is een evenwichtige verdeling van het aantal EC over het jaar en de semesters. De faculteit stelt dat de theoretische studielast is vastgelegd op 85 pagina's van circa 500 woorden per 1 ECT. De feitelijke studielast wordt gemonitord met behulp van onderwijsbeoordelingen.

Gezien het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de studielast evenwichtig is en reëel zal zijn door de beoogde feedback in de kwaliteitszorg (zie aldaar).

2.2.5 Instroom

Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Ten aanzien van dit onderdeel wordt het oordeel van de visitatiecommissie overgenomen (aspect 4).

2.2.6 Duur

De opleiding voldoet aan formele eisen met betrekking tot de omvang van het curriculum: - WO-bachelor: in de regel 180 EC studiepunten. - WO-master: minimaal 60 EC studiepunten, afhankelijk van de opleiding.

De masteropleidingen beslaan 60 studiepunten. De commissie oordeelt dat de opleidingen voldoen aan formele eisen met betrekking tot de omvang van het curriculum.

2.2.7 Afstemming vorm en inhoud

Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen. De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Ten aanzien van dit onderdeel wordt het oordeel van de visitatiecommissie overgenomen (aspect 3).

2.2.8 Beoordeling en toetsing

Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Ten aanzien van dit onderdeel wordt het oordeel van de visitatiecommissie overgenomen (aspect 3).

2.2.9 Gewogen eindoordeel over programma

Gelet op de hierboven per facet weergegeven informatie en argumenten, is de commissie van oordeel dat het programma voldoet aan de voor accreditatie geldende eisen.

2.3 Inzet van het personeel

2.3.1 Eisen WO

Het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door onderzoekers die een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het vakgebied.

Ten aanzien van dit onderdeel wordt het oordeel van de visitatiecommissie overgenomen (aspect 8).

2.3.2 Kwantiteit personeel

Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Ten aanzien van dit onderdeel wordt het oordeel van de visitatiecommissie overgenomen (aspect 8).

2.3.3 Kwaliteit personeel

Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Ten aanzien van dit onderdeel wordt het oordeel van de visitatiecommissie overgenomen (aspect 8).

2.3.4 Gewogen eindoordeel over inzet personeel

Onder verwijzing naar het visitatierapport beoordeelt de commissie de inzet van het personeel in alle opzichten – eisen wetenschappelijk onderwijs, kwantiteit personeel

en kwaliteit personeel – als voldoende. Er is geen aanvullende informatie die aanleiding geeft het oordeel te herzien.

2.4 Voorzieningen

2.4.1 Materiële voorzieningen

De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Het oordeel van de visitatiecommissie over het kwaliteitsaspect *Faciliteiten en voorzieningen* (aspect 9) luidt 'matig' en de commissie heeft in het visitatierapport een aantal verbeterpunten geformuleerd (p. 161-162). De faculteit heeft aanleiding gezien om dit facet nogmaals door de commissie te laten beoordelen en heeft aanvullende informatie omtrent dit onderdeel aangeleverd.

De commissie heeft in de aanvullende informatie en tijdens het gesprek met een afvaardiging van de faculteit voldoende aanknopingspunten gevonden om vast te stellen dat de (toekomstige) huisvesting en materiële voorzieningen toereikend zijn om de programma's te realiseren. De geformuleerde verbeterpunten zijn door de faculteit ter harte genomen. Zo is een uitbreiding van computerwerkplekken gerealiseerd en zijn plannen ontwikkeld om dit nog verder uit te breiden. Tevens zijn door de faculteit meer tentamenzalen in gebruik genomen. Hiermee stelt de commissie het oordeel over het kwaliteitsaspect *Faciliteiten en voorzieningen* bij.

2.4.2 Studiebegeleiding

De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op studievoortgang.

De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Ten aanzien van dit onderdeel wordt het oordeel van de visitatiecommissie overgenomen (aspect 5).

2.4.3 Gewogen eindoordeel voorzieningen

Onder verwijzing naar het visitatierapport en de aanvullende informatie beoordeelt de commissie de inzet van het personeel in alle opzichten – materiële voorzieningen en studiebegeleiding – als voldoende.

2.5 Interne kwaliteitszorg

Voor de beoordeling van dit onderwerp wordt verwezen naar hoofdstuk 3 van dit rapport.

2.6 Te verwachten resultaten

2.6.1 Gerealiseerd niveau

De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde eindkwalificaties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Ten aanzien van dit onderdeel wordt het oordeel van de visitatiecommissie overgenomen (aspect 7).

2.6.2 Onderwijsrendement

Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen. Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

In overeenstemming met het protocol van de vervroegde accrediteringsaanvraag, wordt ten aanzien van dit onderdeel wordt het oordeel van de visitatiecommissie overgenomen (aspect 6). Aangezien de visitatiecommissie van de ongedeelde opleiding dit aspect met een 'onvoldoende' heeft beoordeeld, heeft de faculteit aanvullende informatie omtrent dit punt verschaft.

De commissie heeft in de aanvullende informatie en tijdens het gesprek met een afvaardiging van de faculteit aanknopingspunten gevonden om vast te stellen dat de faculteit maatregelen heeft genomen, dan wel plannen heeft ontwikkeld om het onderwijsrendement te verhogen. De faculteit heeft een commissie in het leven geroepen die enkele maatregelen heeft geformuleerd. De maatregelen zijn gericht op het bevorderen van de sociale cohesie bij studenten, het verbeteren van de toetsen en het verbeteren van de kwaliteit van de instroom. Per september 2004 heeft de faculteit voor bachelorstudenten een bindend studieadvies ingevoerd.

De faculteit heeft omtrent onderwijsrendement enkele streefdoelen geformuleerd, in de vorm van de slaagpercentages per vak. Deze geven geen inzicht in het opleidingsrendement, zolang als er geen deelname-percentages per cohort berekend zijn. De commissie adviseert om ook de ambities van de opleidingen omtrent slaagpercentages per cohort vast te leggen in streefdoelen. Tevens adviseert de commissie om het aantal herkansingmogelijkheden per vak te reduceren, opdat meer voorbereide studenten aan een tentamen zullen deelnemen.

Gezien het bovenstaande is de commissie van oordeel dat het rechtstreeks overnemen van een onvoldoende beoordeling op dit onderdeel niet geheel te rechtvaardigen is. Daar de commissie het oordeel over de ongedeelde opleidingen ook niet wil miskennen zal op dit onderdeel een onvoldoende gegeven worden, met de kanttekening dat de commissie voldoende vertrouwen heeft in de ontwikkelde initiatieven ter verbetering van het onderwijsrendement.

2.6.3 Gewogen eindoordeel te verwachten resultaten

De commissie hecht bijzondere waarde aan de positieve beoordeling van het onderdeel *Gerealiseerd niveau* (zie 1.6.1), waardoor naar haar oordeel de onvoldoende score op het onderdeel *Onderwijsrendement* (zie 1.6.2) gecompenseerd wordt. De commissie verwacht dan ook ten aanzien van de resultaten een voldoende resultaat.

Hoofdstuk 3. Interne kwaliteitszorg

De beschrijving van de kwaliteitszorg voor de verschillende opleidingen is per zelfstudie opgenomen in een apart hoofdstuk. Dit hoofdstuk is voor alle bachelor- en masteropleidingen overeenkomstig en daarom voor alle opleidingen van de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Amsterdam identiek. Aangezien de aanvankelijke informatie in de zelfstudies niet toereikend was om tot een oordeel te komen, heeft de commissie de faculteit verzocht aanvullende informatie aan te leveren. Dit verzoek is door de faculteit ingewilligd.

3.1 Evaluatie resultaten

De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Er vinden op systematische wijze module- en opleidingsbrede evaluaties plaats. Op cursus (module) niveau worden jaarlijks na afloop van de eindtoets studenten om een oordeel gevraagd aan de hand van een standaard vragenformulier. De enquêtes en de slaagpercentages worden verwerkt en geanalyseerd door de afdeling Onderwijsbeleid en –kwaliteit (OBK) van het Amsterdam Instituut voor Rechtsgeleerd Onderwijs (AIRO). Op curriculumniveau wordt gebruik gemaakt van de tevredenheidsmonitor van de UvA. Op basis van de resultaten van deze evaluatie is het mogelijk om het algemeen presteren van de verschillende faculteiten van de UvA met elkaar te vergelijken. Deze informatie is globaal van aard en daarom voert de faculteit ook zelf nog opleidingsbrede evaluaties uit. Deze periodieke evaluatie (eenmaal in de twee à drie jaar) wordt uitgevoerd middels een schriftelijke vragenlijst.

De faculteit maakt bij de periodieke evaluaties gebruik van toetsbare streefdoelen. Aan de hand van de streefdoelen, worden door de faculteit prioriteiten gesteld. De faculteit formuleert geen streefdoel met betrekking tot het rendement van de opleiding in traditionele termen: binnen welke tijd heeft welk percentage van de instroom een bachelor, dan wel masterdiploma behaald. Wel heeft de faculteit een verwant streefdoel. Het betreft het percentage geslaagden bij tentamens in de bachelor fase en in de masterfase. Voor de bachelortentamens mikt men op 70% geslaagden per keer, een weinig ambitieus doel. Het streefdoel leidt rekenkundig tot een hoge gemiddelde studievertraging van 43% . Slechts weinig studenten zullen de bachelor opleiding in drie of zelfs vier jaar afronden. Voor de tentamens in de masterfase streeft men naar 80% geslaagden per tentamen. In deze fase van de opleiding betekent dat een gemiddelde vertraging van 25%. Bij evaluaties is het streefdoel dat de gemiddelde score per evaluatievraag boven de 3 op een 5-puntsschaal ligt. Ook dit streefdoel is, volgens de commissie, aan de bescheiden kant.

De commissie is van oordeel dat er sprake is van een goede opzet van een systematische en periodieke evaluatie en het gebruik van toetsbare streefdoelen hierbij. De commissie merkt wel op dat het niveau van de streefdoelen hier en daar ambitieuzer kan.

3.2 Maatregelen tot verbetering

De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan realisatie van de streefdoelen.

De resultaten van de cursus- en curriculumevaluatie vormen een agendapunt tijdens het overleg tussen de AIRO-directeur en de voorzitter van de leerstoelgroep/afdeling. Ook wordt besproken in hoeverre de afspraken die de vorige keer zijn gemaakt ook daadwerkelijk zijn uitgevoerd en het gewenste effect hebben gehad. De

evaluatie resultaten van docenten zijn onderwerp van gesprek tijdens het jaargesprek tussen de docent en de voorzitter van de leerstoel. Jaarlijks wordt een samenvatting van alle cursusevaluaties en de *follow-up* via een e-mail naar alle studenten gestuurd.

De faculteit beschrijft in de zelfstudie een aantal verbeteracties die naar aanleiding van evaluaties zijn doorgevoerd, zoals het verbeteren van studiebegeleiding, wijziging onderwijsopzet en aanpassing van de verplichte literatuur.

De commissie heeft vastgesteld dat de faculteit in staat is voldoende maatregelen ter verbetering te nemen die bijdragen aan de beoogde streefdoelen. De commissie uit haar waardering voor de transparantie wat betreft de resultaten en het voor studenten zichtbaar maken van een *follow-up*.

3.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Studenten spelen een belangrijke rol bij de evaluaties via diverse vragenlijsten, de studentenraad en Uvalon. Alumni worden met name betrokken via de WO-monitor en de alumnivereniging van de faculteit. Feedback met het beroepenveld is nog niet geïnstitutionaliseerd, maar de faculteit onderhoudt contacten via de verschillende beroepenverenigingen, stages en duale leertrajecten. Medewerkers worden met name betrokken door de jaargesprekken.

Medewerkers, studenten, alumni en het beroepenveld worden in voldoende mate betrokken met het evaluatieproces.

3.4 Gewogen eindoordeel over interne kwaliteitszorg

Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Gelet op de hierboven per facet weergegeven informatie en argumenten, is de commissie van oordeel dat de interne kwaliteitszorg in dit stadium voldoet aan de voor accreditatie geldende eisen.

Hoofdstuk 4. Totaal oordeel van de opleidingen

De commissie is van oordeel dat de **bachelor Fiscaal Recht** van de Faculteit Rechtsgeleerdheid, zowel voltijd als deeltijd, voldoet aan de criteria voor basiskwaliteit.

Onderwerp	Oordeel ¹	Facet	Oordeel ¹
1. Doelstellingen van de opleiding	+	1.1. Domeinspecifieke eisen	+
		1.2. Niveau	+
		1.3. Oriëntatie	+
2. Programma	+	2.1. Eisen WO	+
		2.2. Relatie doelstellingen en programma	+
		2.3. Samenhang programma	+
		2.4. Studielast	+
		2.5. Instroom	+
		2.6. Duur	+
		2.7. Afstemming vormgeving en inhoud	+
		2.8. Beoordeling en toetsing	+
3. Inzet van personeel	+	3.1. Eisen WO	+
		3.2. Kwantiteit personeel	+
		3.3. Kwaliteit personeel	+
4. Voorzieningen	+	4.1. Materiële voorzieningen	+
		4.2. Studiebegeleiding	+
5. Interne kwaliteitszorg	+	5.1. Evaluatie resultaten	+
		5.2. Maatregelen tot verbetering	+
		5.3. Betrokkenheid van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	+
6. Resultaten	+	6.1. Gerealiseerd niveau	+
		6.2. Onderwijsrendement	-

¹ + = voldoende
- = onvoldoende

De commissie is van oordeel dat de **bachelor Notarieel Recht** van de Faculteit Rechtsgeleerdheid, zowel voltijd als deeltijd, voldoet aan de criteria voor basiskwaliteit.

Onderwerp	Oordeel ¹	Facet	Oordeel ¹
1. Doelstellingen van de opleiding	+	1.1. Domeinspecifieke eisen	+
		1.2. Niveau	+
		1.3. Oriëntatie	+
2. Programma	+	2.1. Eisen WO	+
		2.2. Relatie doelstellingen en programma	+
		2.3. Samenhang programma	+
		2.4. Studielast	+
		2.5. Instroom	+
		2.6. Duur	+
		2.7. Afstemming vormgeving en inhoud	+
		2.8. Beoordeling en toetsing	+
3. Inzet van personeel	+	3.1. Eisen WO	+
		3.2. Kwantiteit personeel	+
		3.3. Kwaliteit personeel	+
4. Voorzieningen	+	4.1. Materiële voorzieningen	+
		4.2. Studiebegeleiding	+
5. Interne kwaliteitszorg	+	5.1. Evaluatie resultaten	+
		5.2. Maatregelen tot verbetering	+
		5.3. Betrokkenheid van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	+
6. Resultaten	+	6.1. Gerealiseerd niveau	+
		6.2. Onderwijsrendement	-

¹ + = voldoende
- = onvoldoende

De commissie is van oordeel dat de **bachelor Rechtsgeleerdheid** van de Faculteit Rechtsgeleerdheid, zowel voltijd als deeltijd, voldoet aan de criteria voor basiskwaliteit.

Onderwerp	Oordeel ¹	Facet	Oordeel ¹
1. Doelstellingen van de opleiding	+	1.1. Domeinspecifieke eisen	+
		1.2. Niveau	+
		1.3. Oriëntatie	+
2. Programma	+	2.1. Eisen WO	+
		2.2. Relatie doelstellingen en programma	+
		2.3. Samenhang programma	+
		2.4. Studielast	+
		2.5. Instroom	+
		2.6. Duur	+
		2.7. Afstemming vormgeving en inhoud	+
		2.8. Beoordeling en toetsing	+
3. Inzet van personeel	+	3.1. Eisen WO	+
		3.2. Kwantiteit personeel	+
		3.3. Kwaliteit personeel	+
4. Voorzieningen	+	4.1. Materiële voorzieningen	+
		4.2. Studiebegeleiding	+
5. Interne kwaliteitszorg	+	5.1. Evaluatie resultaten	+
		5.2. Maatregelen tot verbetering	+
		5.3. Betrokkenheid van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	+
6. Resultaten	+	6.1. Gerealiseerd niveau	+
		6.2. Onderwijsrendement	-

¹ + = voldoende
- = onvoldoende

De commissie is van oordeel dat de **master Arbeidsrecht** van de Faculteit Rechtsgeleerdheid, zowel voltijd als deeltijd, voldoet aan de criteria voor basiskwaliteit.

Onderwerp	Oordeel ¹	Facet	Oordeel ¹
1. Doelstellingen van de opleiding	+	1.1. Domeinspecifieke eisen	+
		1.2. Niveau	+
		1.3. Oriëntatie	+
2. Programma	+	2.1. Eisen WO	+
		2.2. Relatie doelstellingen en programma	+
		2.3. Samenhang programma	+
		2.4. Studielast	+
		2.5. Instroom	+
		2.6. Duur	+
		2.7. Afstemming vormgeving en inhoud	+
		2.8. Beoordeling en toetsing	+
3. Inzet van personeel	+	3.1. Eisen WO	+
		3.2. Kwantiteit personeel	+
		3.3. Kwaliteit personeel	+
4. Voorzieningen	+	4.1. Materiële voorzieningen	+
		4.2. Studiebegeleiding	+
5. Interne kwaliteitszorg	+	5.1. Evaluatie resultaten	+
		5.2. Maatregelen tot verbetering	+
		5.3. Betrokkenheid van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	+
6. Resultaten	+	6.1. Gerealiseerd niveau	+
		6.2. Onderwijsrendement	-

¹ + = voldoende
- = onvoldoende

De commissie is van oordeel dat de **master Fiscaal Recht** van de Faculteit Rechtsgeleerdheid, zowel voltijd als deeltijd, voldoet aan de criteria voor basiskwaliteit.

Onderwerp	Oordeel ¹	Facet	Oordeel ¹
1. Doelstellingen van de opleiding	+	1.1. Domeinspecifieke eisen	+
		1.2. Niveau	+
		1.3. Oriëntatie	+
2. Programma	+	2.1. Eisen WO	+
		2.2. Relatie doelstellingen en programma	+
		2.3. Samenhang programma	+
		2.4. Studielast	+
		2.5. Instroom	+
		2.6. Duur	+
		2.7. Afstemming vormgeving en inhoud	+
		2.8. Beoordeling en toetsing	+
3. Inzet van personeel	+	3.1. Eisen WO	+
		3.2. Kwantiteit personeel	+
		3.3. Kwaliteit personeel	+
4. Voorzieningen	+	4.1. Materiële voorzieningen	+
		4.2. Studiebegeleiding	+
5. Interne kwaliteitszorg	+	5.1. Evaluatie resultaten	+
		5.2. Maatregelen tot verbetering	+
		5.3. Betrokkenheid van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	+
6. Resultaten	+	6.1. Gerealiseerd niveau	+
		6.2. Onderwijsrendement	-

¹ + = voldoende
- = onvoldoende

De commissie is van oordeel dat de **master Fiscaal Recht** van de Faculteit Rechtsgeleerdheid, zowel voltijd als deeltijd, voldoet aan de criteria voor basiskwaliteit.

Onderwerp	Oordeel ¹	Facet	Oordeel ¹
1. Doelstellingen van de opleiding	+	1.1. Domeinspecifieke eisen	+
		1.2. Niveau	+
		1.3. Oriëntatie	+
2. Programma	+	2.1. Eisen WO	+
		2.2. Relatie doelstellingen en programma	+
		2.3. Samenhang programma	+
		2.4. Studielast	+
		2.5. Instroom	+
		2.6. Duur	+
		2.7. Afstemming vormgeving en inhoud	+
		2.8. Beoordeling en toetsing	+
3. Inzet van personeel	+	3.1. Eisen WO	+
		3.2. Kwantiteit personeel	+
		3.3. Kwaliteit personeel	+
4. Voorzieningen	+	4.1. Materiële voorzieningen	+
		4.2. Studiebegeleiding	+
5. Interne kwaliteitszorg	+	5.1. Evaluatie resultaten	+
		5.2. Maatregelen tot verbetering	+
		5.3. Betrokkenheid van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	+
6. Resultaten	+	6.1. Gerealiseerd niveau	+
		6.2. Onderwijsrendement	-

¹ + = voldoende
- = onvoldoende

De commissie is van oordeel dat de **master Informatierecht** van de Faculteit Rechtsgeleerdheid, zowel voltijd als deeltijd, voldoet aan de criteria voor basiskwaliteit.

Onderwerp	Oordeel ¹	Facet	Oordeel ¹
1. Doelstellingen van de opleiding	+	1.1. Domeinspecifieke eisen	+
		1.2. Niveau	+
		1.3. Oriëntatie	+
2. Programma	+	2.1. Eisen WO	+
		2.2. Relatie doelstellingen en programma	+
		2.3. Samenhang programma	+
		2.4. Studielast	+
		2.5. Instroom	+
		2.6. Duur	+
		2.7. Afstemming vormgeving en inhoud	+
		2.8. Beoordeling en toetsing	+
3. Inzet van personeel	+	3.1. Eisen WO	+
		3.2. Kwantiteit personeel	+
		3.3. Kwaliteit personeel	+
4. Voorzieningen	+	4.1. Materiële voorzieningen	+
		4.2. Studiebegeleiding	+
5. Interne kwaliteitszorg	+	5.1. Evaluatie resultaten	+
		5.2. Maatregelen tot verbetering	+
		5.3. Betrokkenheid van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	+
6. Resultaten	+	6.1. Gerealiseerd niveau	+
		6.2. Onderwijsrendement	-

¹ + = voldoende
- = onvoldoende

De commissie is van oordeel dat de **master International & European Law** van de Faculteit Rechtsgeleerdheid, zowel voltijd als deeltijd, voldoet aan de criteria voor basiskwaliteit.

Onderwerp	Oordeel ¹	Facet	Oordeel ¹
1. Doelstellingen van de opleiding	+	1.1. Domeinspecifieke eisen	+
		1.2. Niveau	+
		1.3. Oriëntatie	+
2. Programma	+	2.1. Eisen WO	+
		2.2. Relatie doelstellingen en programma	+
		2.3. Samenhang programma	+
		2.4. Studielast	+
		2.5. Instroom	+
		2.6. Duur	+
		2.7. Afstemming vormgeving en inhoud	+
		2.8. Beoordeling en toetsing	+
3. Inzet van personeel	+	3.1. Eisen WO	+
		3.2. Kwantiteit personeel	+
		3.3. Kwaliteit personeel	+
4. Voorzieningen	+	4.1. Materiële voorzieningen	+
		4.2. Studiebegeleiding	+
5. Interne kwaliteitszorg	+	5.1. Evaluatie resultaten	+
		5.2. Maatregelen tot verbetering	+
		5.3. Betrokkenheid van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	+
6. Resultaten	+	6.1. Gerealiseerd niveau	+
		6.2. Onderwijsrendement	-

¹ + = voldoende
- = onvoldoende

De commissie is van oordeel dat de **master Notarieel Recht** van de Faculteit Rechtsgeleerdheid, zowel voltijd als deeltijd, voldoet aan de criteria voor basiskwaliteit.

Onderwerp	Oordeel ¹	Facet	Oordeel ¹
1. Doelstellingen van de opleiding	+	1.1. Domeinspecifieke eisen	+
		1.2. Niveau	+
		1.3. Oriëntatie	+
2. Programma	+	2.1. Eisen WO	+
		2.2. Relatie doelstellingen en programma	+
		2.3. Samenhang programma	+
		2.4. Studielast	+
		2.5. Instroom	+
		2.6. Duur	+
		2.7. Afstemming vormgeving en inhoud	+
		2.8. Beoordeling en toetsing	+
3. Inzet van personeel	+	3.1. Eisen WO	+
		3.2. Kwantiteit personeel	+
		3.3. Kwaliteit personeel	+
4. Voorzieningen	+	4.1. Materiële voorzieningen	+
		4.2. Studiebegeleiding	+
5. Interne kwaliteitszorg	+	5.1. Evaluatie resultaten	+
		5.2. Maatregelen tot verbetering	+
		5.3. Betrokkenheid van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	+
6. Resultaten	+	6.1. Gerealiseerd niveau	+
		6.2. Onderwijsrendement	-

¹ + = voldoende
- = onvoldoende

De commissie is van oordeel dat de **master Omgevingsrecht** van de Faculteit Rechtsgeleerdheid, zowel voltijd als deeltijd, voldoet aan de criteria voor basiskwaliteit.

Onderwerp	Oordeel ¹	Facet	Oordeel ¹
1. Doelstellingen van de opleiding	+	1.1. Domeinspecifieke eisen	+
		1.2. Niveau	+
		1.3. Oriëntatie	+
2. Programma	+	2.1. Eisen WO	+
		2.2. Relatie doelstellingen en programma	+
		2.3. Samenhang programma	+
		2.4. Studielast	+
		2.5. Instroom	+
		2.6. Duur	+
		2.7. Afstemming vormgeving en inhoud	+
		2.8. Beoordeling en toetsing	+
3. Inzet van personeel	+	3.1. Eisen WO	+
		3.2. Kwantiteit personeel	+
		3.3. Kwaliteit personeel	+
4. Voorzieningen	+	4.1. Materiële voorzieningen	+
		4.2. Studiebegeleiding	+
5. Interne kwaliteitszorg	+	5.1. Evaluatie resultaten	+
		5.2. Maatregelen tot verbetering	+
		5.3. Betrokkenheid van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	+
6. Resultaten	+	6.1. Gerealiseerd niveau	+
		6.2. Onderwijsrendement	-

¹ + = voldoende
- = onvoldoende

De commissie is van oordeel dat de **master Privaatrecht** van de Faculteit Rechtsgeleerdheid, zowel voltijd als deeltijd, voldoet aan de criteria voor basiskwaliteit.

Onderwerp	Oordeel ¹	Facet	Oordeel ¹
1. Doelstellingen van de opleiding	+	1.1. Domeinspecifieke eisen	+
		1.2. Niveau	+
		1.3. Oriëntatie	+
2. Programma	+	2.1. Eisen WO	+
		2.2. Relatie doelstellingen en programma	+
		2.3. Samenhang programma	+
		2.4. Studielast	+
		2.5. Instroom	+
		2.6. Duur	+
		2.7. Afstemming vormgeving en inhoud	+
		2.8. Beoordeling en toetsing	+
3. Inzet van personeel	+	3.1. Eisen WO	+
		3.2. Kwantiteit personeel	+
		3.3. Kwaliteit personeel	+
4. Voorzieningen	+	4.1. Materiële voorzieningen	+
		4.2. Studiebegeleiding	+
5. Interne kwaliteitszorg	+	5.1. Evaluatie resultaten	+
		5.2. Maatregelen tot verbetering	+
		5.3. Betrokkenheid van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	+
6. Resultaten	+	6.1. Gerealiseerd niveau	+
		6.2. Onderwijsrendement	-

¹ + = voldoende
- = onvoldoende

De commissie is van oordeel dat de **master Publiekrecht** van de Faculteit Rechtsgeleerdheid, zowel voltijd als deeltijd, voldoet aan de criteria voor basiskwaliteit.

Onderwerp	Oordeel ¹	Facet	Oordeel ¹
1. Doelstellingen van de opleiding	+	1.1. Domeinspecifieke eisen	+
		1.2. Niveau	+
		1.3. Oriëntatie	+
2. Programma	+	2.1. Eisen WO	+
		2.2. Relatie doelstellingen en programma	+
		2.3. Samenhang programma	+
		2.4. Studielast	+
		2.5. Instroom	+
		2.6. Duur	+
		2.7. Afstemming vormgeving en inhoud	+
		2.8. Beoordeling en toetsing	+
3. Inzet van personeel	+	3.1. Eisen WO	+
		3.2. Kwantiteit personeel	+
		3.3. Kwaliteit personeel	+
4. Voorzieningen	+	4.1. Materiële voorzieningen	+
		4.2. Studiebegeleiding	+
5. Interne kwaliteitszorg	+	5.1. Evaluatie resultaten	+
		5.2. Maatregelen tot verbetering	+
		5.3. Betrokkenheid van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	+
6. Resultaten	+	6.1. Gerealiseerd niveau	+
		6.2. Onderwijsrendement	-

¹ + = voldoende
- = onvoldoende

Bijlage 1. Curricula vitae leden visitatiecommissie

mr. W. Duitemeijer

Willem Duitemeijer (1948) studeerde Nederlands Recht aan de toenmalige Rijksuniversiteit van Utrecht. Van 1975 tot 1990 was hij advocaat in ondermeer Groningen. Begin jaren tachtig was hij docent Recht aan de HEAO te Groningen. Vanaf 1990 heeft Duitemeijer op verschillende plaatsen als kantonrechter gefunctioneerd. Sinds 1999 is hij werkzaam bij de Rechtbank van Groningen, in eerste instantie als coördinerend vice-president en vanaf 2001 als president. Duitemeijer was als lid van de Raad van Toezicht van de dienst Prisma betrokken bij de verbetering van de kwaliteitssystemen voor de rechtsprekende macht en als lid van de commissie Leemhuis betrokken bij de reorganisatie van de rechtelijke macht. Duitemeijer is betrokken geweest bij de ontwikkeling van een masterprogramma aan de Rijksuniversiteit van Groningen.

prof. dr. J. Herbots

Jacques Herbots (1937) was van 1963 tot 1969 docent aan de Lovanium Universiteit te Kinshasa, Congo. Van 1969 tot 2002 was hij docent en hoogleraar aan de Katholieke Universiteit Leuven in Leeropdrachten Contractenrecht en Inleiding tot het recht. Tevens had hij gastaanstellingen aan de Universiteit Antwerpen, KULAK en King's College. Van 1993 tot 1999 was Herbots eveneens decaan van de Leuvense Rechtenfaculteit en was als zodanig betrokken bij verdere internationalisering, het International House, de invoering van het Master of Law-programma en de oprichting van de lus Commune Onderzoeksschool. Buiten de faculteit was hij assessor bij de Raad van State en plaatsvervangend raadsheer in het Hof van Beroep te Brussel. Herbots was tot 2004 lid van de Hoge Raad voor Justitie.

drs. B.M.J. Hermans

Dick Hermans (1943) studeerde Psychologie aan de Katholieke Universiteit Nijmegen. Van 1971 tot 1989 was hij als wetenschappelijk (hoofd-)medewerker verbonden aan het Instituut voor Onderzoek van het Wetenschappelijk Onderwijs (IOWO) van deze universiteit. In deze periode heeft hij zich beziggehouden met onderzoek naar studiestaken, onderwijsevaluatie, toetsingsvraagstukken en de laatste jaren met de ontwikkeling van *computer assisted instruction*. Van 1989 tot 1995 was hij rector van de Gemeentelijke Scholengemeenschap te Doetinchem. In 1995 werd hij hoofd van het Onderwijs Adviesbureau van de Vrije Universiteit Amsterdam. Het bureau verzorgde kwaliteitsbewaking van het onderwijs en docententrainingen voor de VU en ondersteunde docenten bij de ontwikkeling van ICT-toepassingen in het onderwijs. Van 1997 tot 2000 was hij bestuurslid van de Contactgroep Research Wetenschappelijk Onderwijs. Het bureau werd eind 2001 samengevoegd met het instituut voor Didactiek en Onderwijs. Op verzoek van het College van Bestuur is hij toen invulling gaan geven aan de nieuwe functie van ombudsman voor studenten. In 1997 was hij lid van de visitatiecommissie onderwijs Politicologie (in VSNU-verband) en van de visitatiecommissie Rechtsgeleerdheid 2003/2004.

M.R. Lantink

Martine Lantink (1979) deed in 1998 eindexamen Havo aan de Interconfessionele Scholengemeenschap het Westland te 's-Gravenzande. In 1999 deed zij eindexamen VWO aan het Luzac College te Den Haag. Vervolgens begon zij in datzelfde jaar haar studie Nederlands recht aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. In 2000 begon zij tevens aan de studie bestuurskunde aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. De eerste twee jaar was zij actief lid bij de Rotterdamsche Vrouwelijke Studentenvereniging. In haar derde jaar (2001-2002) was zij voorzitter van de Juridische Faculteitsvereniging Rotterdam en voorzitter van de Meesterweek 2002.

Het collegejaar 2003-2004 was zij student-lid van de universiteitsraad. Momenteel heeft zij zitting in de beleidsadvies commissie van de Juridische Faculteitsvereniging van Rotterdam. Lantink was lid van de VSNU visitatiecommissie Rechtsgeleerdheid 2003/2004.

mr. G.A.M. Stevens (voorzitter)

Wiel Stevens (1940) studeerde de privaatrechtelijke variant van Nederlands Recht aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Van 1971 tot 1978 was hij werkzaam als docent Recht bij de Sociale Academie te Sittard. Van 1978 tot 1992 heeft hij diverse functie uitgeoefend bij de Raad van Beroep, waaronder het voorzitterschap. Van 1992 tot 1995 was Stevens vice-president en voorzitter van de sector bestuursrecht in Maastricht. Van 1995 tot 2001 was hij president van de rechtbank in Roermond. Vanaf 1999 combineerde hij die functie met het lidmaatschap van het kernteam Project Versterking Rechterlijke Organisatie (PVRO) en de voorbereidingsgroep van de Raad voor de Rechtspraak, waarvan hij tot eind 2002 ook lid is geweest. Sedertdien is hij president van het Gerechtshof in 's-Hertogenbosch. Stevens is sinds 1993 plaatsvervangend voorzitter van de Commissie van Beroep voor de Examens van de Universiteit Maastricht.

Bijlage 2. Werkwijze van de commissie

De commissie heeft de beoordeling uitgevoerd conform de *Overgangsregeling bekostigd wo* (2003)¹. Op grond van deze overgangsregeling kan accreditatie worden aangevraagd voor de bachelor- en masteropleidingen die voortkomen uit de in een visitatierapport beoordeelde ongedeelde opleidingen:

“Uitgangspunt is dat accreditatie kan worden verleend aan de bachelor- en masteropleidingen die uit de ongedeelde opleidingen voortkomen, indien:

- *de kwaliteit van de ongedeelde opleiding, getoetst volgens de huidige visitatiekaders, als voldoende beoordeeld is;*
- *er voldoende zicht is op en vertrouwen in de kwaliteit van de bachelor, voortkomend uit de ongedeelde opleiding*
- *en (indien van toepassing), voldoende zicht op en vertrouwen in de kwaliteit van de master.*

Voldoende zicht op en vertrouwen in de kwaliteit van de bachelor- en/of masteropleiding(en) zal moeten blijken uit het visitatierapport. Het rapport moet een helder beeld geven met betrekking tot de volgende onderwerpen:

A. De doelstellingen

De doelstellingen zijn helder en vertonen verwantschap met de doelstellingen van de beoordeelde ongedeelde opleiding. Zij reflecteren op het bachelor- of masterniveau en de wetenschappelijke oriëntatie.

B. Het programma

De doelstellingen zijn adequaat vertaald in het programma. Het programma biedt de mogelijkheid aan de studenten de geformuleerde eindkwalificaties ook te bereiken.

C. Formele eisen

De opleiding voldoet aan de formele eisen voor bachelor respectievelijk master.

Verder geldt dat de interne kwaliteitszorg moet voldoen aan de eisen die in het NVAO i.o.- accreditiekader zijn geformuleerd. Met betrekking tot de overige onderwerpen en facetten uit het accreditiekader (zoals: studielast en didactisch concept, beoordeling en toetsing, inzet personeel (kwalitatief en kwantitatief), voorzieningen, studiebegeleiding en de resultaten) geldt dat het oordeel dat is uitgesproken voor de ongedeelde opleiding, van toepassing wordt verklaard op de daaruit voortkomende bachelor- en masteropleiding(en). Indien de informatie in het rapport niet voldoende is, zal er een aanvullend onderzoek plaatsvinden om een oordeel te kunnen vormen.”

Uit: Overgangsregeling bekostigd wo (2003), NVAO i.o., p. 3-4

De overgangsregeling is door de toenmalige VBI-VSNU i.o. nader uitgewerkt in de *Richtlijnen vervroegde accrediteringsaanvraag* (mei, 2003)². Deze uitvoering van de overgangsregeling heeft met zich meegebracht dat voor de meeste visitaties waarop de overgangsregeling van toepassing is een aanvullend onderzoek naar de kwaliteit van de bachelor- en masteropleidingen heeft plaatsgevonden. Zeker voor de visitaties die in het begin van 2003 werden afgerond geldt dat de BaMa-opleidingen slechts deels operationeel zijn, de beoordeling heeft derhalve, zoals voorzien in de overgangsregeling, sterk het karakter van een beoordeling van plannen gehad.

¹ Verkrijgbaar op www.NVAO.net

² Verkrijgbaar op www.QANU.nl

De rapportages zijn omgeven met een inhoudelijke en formele toets op kwaliteit die bestaat uit een intercollegiale toetsing, waarbij een intern protocol wordt gevolgd en een bestuurlijke toetsing door het QANU-bestuur waarin wordt nagegaan of de beoordeling conform de *Richtlijnen vervroegde accrediteringsaanvraag* en de kwaliteitsstandaarden van QANU is uitgevoerd. In het beginstadium is tevens aandacht besteed aan het waarborgen van de consistentie in de beoordelingen. Bij de intercollegiale toetsing van de eerste rapportages *Vervroegde accreditatie* heeft een 'consistentiecommissie' de concepten hierop geanalyseerd. De bevindingen daarvan zijn neergeslagen in het interne protocol intercollegiale toetsing.

Het visitatierapport *Rechtsgeleerdheid* is in juli 2004 gepubliceerd. Het referentiekader van de commissie, zoals opgenomen in dit rapport, heeft in deze overgangsfase de rol vervuld van het door de NVAO gevraagde domeinspecifiek referentiekader. De beoordeling van de aanvullende informatie over de bachelor- en masteropleidingen kon plaatsvinden in het licht van deze eerdere beoordeling van de ongedeelde opleiding. Alle instellingen die hebben deelgenomen aan de onder auspiciën van de VSNU gehouden visitatie *Rechtsgeleerdheid*, zijn in de gelegenheid gesteld om deel te nemen aan de vervroegde accreditatie voor de bachelor- en masteropleidingen die zijn voortgekomen uit de ongedeelde opleidingen die in dat verband werden beoordeeld. Een instelling heeft besloten om zich uit dit proces terug te trekken.

Voor de onderwerpen *Inzet personeel*, *Voorzieningen* en *Te verwachte resultaten* van het NVAO-accréditiékader kan in overeenstemming met de overgangsregeling het oordeel worden overgenomen uit het bestaande visitatierapport. De commissie heeft hierbij in het bijzonder rekening gehouden met het feit dat deze onderwerpen in het bestaande rapport doorgaans op facultair niveau zijn beoordeeld. De commissie heeft dan ook de opleidingspecifieke kenmerken, waar nodig, geaccentueerd. Daar waar de commissie toch afwijkt van het oordeel uit het visitatierapport van de ongedeelde opleiding, wordt dit gemotiveerd. De onderwerpen *Doelstellingen*, *Programma* en *Interne kwaliteitszorg* zijn, voor zover voorgeschreven door de overgangsregeling, volgens het NVAO-beoordelingskader voor bestaande opleidingen beoordeeld. Het onderwerp *Interne kwaliteitszorg* is door de commissie op facultair niveau beoordeeld. De overige onderwerpen zijn beoordeeld op het niveau van de opleiding, evenwel omwille van efficiencyverhoging beschreven in een facultair rapport.

De commissie heeft het visitatierapport alsmede de door de opleiding verstrekte additionele informatie bestudeerd. De commissie heeft vergaderd op 16 november 2004, 14 december 2004, 22 februari 2005, 22 maart 2005, 19 april 2005 en 8 juni 2005. De commissie is in haar werkwijze afgeweken van de standaardprocedure van de additionele beoordeling. Om verschillende redenen is besloten om de uitvoering van de overgangsregeling aan te vullen met een extra informatiebron, namelijk een contactmoment tussen de faculteit en de commissie. Deze redenen waren:

1. De bezoeken tijdens de visitatie van de ongedeelde opleiding hebben tussen november 2002 en juni 2003 plaatsgevonden. Van de toenmalige visitatiecommissie zijn een tweetal leden, te weten drs. B.M.J. Hermans en M.R. Lantink, betrokken bij de additionele beoordeling. Een overgroot deel van de commissie was niet betrokken bij de visitatie en had behoefte aan een contactmoment met de faculteiten.
2. De faculteiten hadden de behoefte om de aanvullende informatie toe te lichten danwel te actualiseren.
3. Onduidelijkheden bij de commissie naar aanleiding van de aanvullende informatie konden op een effectieve wijze weggenomen worden.

Na overleg met de faculteiten heeft het voorstel geleid tot een bijeenkomst met een afvaardiging van de faculteit en de commissie. In deze afvaardiging waren per instelling de volgende functies vertegenwoordigd:

- Portefeuillehouder onderwijs en/of onderwijsdirecteur.
- Voorzitter van de opleidingcommissie.
- Ontwikkelaar of coördinator van het BaMa-stelsel van de instelling.
- Studentenvertegenwoordiger.
- Centrale verantwoordelijke voor de interne kwaliteitszorg.

Per faculteit was een uur gereserveerd en over het algemeen is 45 minuten over onderwerp 1 en 2 (*Doelstellingen* en *Programma*) en 15 minuten over onderwerp 5 (*Interne kwaliteitszorg*) gesproken. Voorafgaand aan ieder gesprek heeft een analyse per opleiding plaatsgevonden middels een *Vorbereidende Inventariserende Analyse* (VIA). Hierin werd zichtbaar waar onduidelijkheden en knelpunten in de aanvullende informatie optraden. Deze analyses zijn besproken tijdens de voorafgaande commissiebijeenkomst.

De data van de gesprekken waren als volgt:

- 22 februari 2005: Vrije Universiteit, Universiteit van Tilburg en Universiteit Utrecht. VIA's besproken op 14 december 2004.
- 22 maart 2005: Universiteit van Amsterdam, Radboud Universiteit en Open Universiteit. VIA's besproken op 22 februari 2005.
- 19 april 2005: Erasmus Universiteit, Universiteit Maastricht en Rijksuniversiteit Groningen. VIA's besproken op 22 maart 2005.

De commissie heeft nauwgezet op opleidingsniveau elk van de criteria beoordeeld. Binnen de commissie heeft een taakverdeling plaatsgevonden, waarbij elke opleiding werd beoordeeld door twee reviewers. Conceptbeoordelingen zijn door de commissie als geheel besproken, de beoordelingen worden hierdoor intersubjectief gedragen door alle leden van de commissie.

De commissie hanteert voor de beoordeling op onderwerpsniveau een tweepuntsschaal: 'voldoende' of 'onvoldoende'. Het gebruik van een tweepuntsschaal is tijdens een bijeenkomst in 2003 van voorzitters van verschillende commissies overeengekomen. De motivering hiervoor is dat de beoordeling in belangrijke mate een planbeoordeling is. Het is niet goed mogelijk op grond van plannen verantwoord tot een nadere differentiatie in de beoordeling te komen omdat er altijd een zekere onzekerheid over de uitvoering blijft bestaan. Ook voor de oordelen op het niveau van de facetten wordt gebruik gemaakt van deze tweepuntsschaal. In het beoordelingsschema wordt een plus (+) opgenomen wanneer voldoende wordt voldaan aan de criteria en een min (-) wanneer dit onvoldoende geschiedt.

Na de vaststelling van de conceptrapporten door de commissie tijdens de slotvergadering, zijn deze voor hoor en wederhoor aan de opleidingen voorgelegd. Tijdens deze procedure hebben de instellingen de mogelijkheid gekregen om eventuele feitelijke onjuistheden aan de commissie te melden. Daar waar deze opmerkingen aanleiding gaven tot correcties zijn deze doorgevoerd. Begin juni 2005 heeft de interne kwaliteitstoetsing van QANU plaatsgevonden: intercollegiale beoordeling en bestuurlijke toetsing hebben daaropvolgend plaatsgevonden. De conceptrapporten zijn in juli 2005 definitief vastgesteld door de commissie en aan de opleidingen verzonden.

Bijlage 3. Doelstellingen en eindtermen van de opleidingen

De formuleringen zijn overgenomen uit de additioneel aangeleverde informatie.

Alle bacheloropleidingen

Probleemoplossende, analytische vaardigheden

Afgestudeerden van de bacheloropleiding Fiscaal Recht zijn in staat om

- A. wet- en regelgeving en jurisprudentie te begrijpen, te interpreteren en toe te passen in concrete situaties volgens een systematische probleemaanpak;
- B. uit een empirisch feitencomplex de juridisch relevante feiten en handelingen te selecteren;
- C. de relevantie van de juridische probleemaanpak en selectie van feiten te zien in relatie tot die van andere systematische wijzen van probleemaanpak en selectie van feiten.

Informatie en communicatieve vaardigheden

Afgestudeerden van de bacheloropleiding Fiscaal Recht zijn in staat om

- D. op een efficiënte manier (meta) juridische bronnen te raadplegen en informatie te verzamelen uit (digitale) bibliotheken en databestanden;
- E. een samenhangend juridisch betoog te schrijven en dit mondeling met kracht van argumenten te presenteren voor een publiek bestaande uit professionals of niet professionals.

Onderzoeksvaardigheden

Afgestudeerden van de bacheloropleiding Fiscaal Recht zijn in staat

- F. om onder begeleiding een onderzoek voor te bereiden en uit te voeren (verzamelen van informatie, uit literatuur of anderszins, interpreteren van gegevens, conclusies trekken, evalueren en aanbevelingen en suggesties doen voor verder onderzoek).

Algemene vaardigheden waaronder studievvaardigheden

Afgestudeerden van de bacheloropleiding Fiscaal Recht zijn in staat om

- G. te reflecteren op het eigen leerproces en het eigen leerproces te sturen en te plannen;
- H. zelfstandig (nieuwe) vakliteratuur, jurisprudentie, wet - en regelgeving te begrijpen, te interpreteren en toe te passen.

Bachelor Fiscaal Recht

- 1. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het Constitutioneel recht, alsmede de systematiek daarvan;
- 2. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het Aansprakelijkheidsrecht alsmede de systematiek daarvan;
- 3. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het Contractenrecht alsmede de systematiek daarvan;
- 4. kennis van en inzicht in de algemene beginselen van het Procesrecht en andere methoden van conflictbeslechting;
- 5. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het Strafrecht alsmede de systematiek daarvan;
- 6. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het Goederenrecht alsmede de systematiek daarvan;
- 7. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het Bestuursrecht alsmede de systematiek daarvan;

8. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het Handelsrecht;
9. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen het Personen, Erf- en Familierecht;
10. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het Europees recht alsmede de systematiek daarvan;
11. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen rondom het thema Grondrechten, alsmede de staatsrechtelijke en de internationaal-rechtelijke aspecten daarvan;
12. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het Ondernemingsrecht alsmede de systematiek daarvan;
13. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het Belastingrecht;
14. grondige kennis van en inzicht in de belastingen naar particulier inkomen (i.e. inkomstenbelasting en loonbelasting), alsmede de ontwikkelingen - mede in internationaal (i.e. Europeesrechtelijk) perspectief - daarbinnen;
15. grondige kennis van en inzicht in de omzetbelasting, alsmede de ontwikkelingen daarbinnen;
16. heeft kennis van en inzicht in de (bedrijfs) economische aspecten van het belastingrecht;
17. heeft kennis van en inzicht in de Europese historische ontwikkeling van het recht;
18. is zich bewust dat de juridische benadering van "het recht" slechts één van de benadering is naast rechtseconomisch, rechtssociologische, rechtsfilosofische en rechtshistorische invalshoeken/perspectieven van waaruit het recht kan worden benaderd, verklaard en beoordeeld;
19. is zich bewust van de maatschappelijke, i.c. de rechtseconomische, rechtssociologische, rechtsfilosofische en rechtshistorische context waarin het recht zich ontwikkelt en manifesteert (hieronder valt ook de ethiek van het recht);
20. heeft inzicht in de samenhang tussen de verschillende onderdelen van het recht;
21. is in staat vast te stellen welke onderdelen van het recht c.q. rechtsgebieden in een concrete nieuwe situatie relevant zijn en deze toe te passen op een concreet rechtsprobleem.

Bachelor Notarieel Recht

1. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het constitutionele recht, alsmede de systematiek daarvan;
2. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het aansprakelijkheidsrecht alsmede de systematiek daarvan;
3. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het contractenrecht alsmede de systematiek daarvan;
4. kennis van en inzicht in de algemene beginselen van het procesrecht en andere methoden van conflictbeslechting;
5. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het strafrecht alsmede de systematiek daarvan;
6. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het goederenrecht alsmede de systematiek daarvan;
7. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het bestuursrecht alsmede de systematiek daarvan;
8. kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het handelsrecht;

9. kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen familierecht en het erfrecht;
10. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het Europese recht alsmede de systematiek daarvan;
11. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het ondernemingsrecht alsmede de systematiek daarvan;
12. kennis van en inzicht in het burgerlijk- en het bestuursprocesrecht ;
13. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het Internationaal Privaatrecht, alsmede de systematiek daarvan;
14. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken van het belastingrecht, alsmede de ontwikkelingen daarin;
15. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken van het recht inzake onroerende goederen, alsmede de ontwikkelingen daarin;
16. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken van het vennootschaps- en rechtspersonenrecht, alsmede de ontwikkelingen daarin;
17. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken van het huwelijksvermogensrecht, alsmede de ontwikkelen daarin;
18. kennis van en inzicht in de bedrijfseconomie;
19. kennis van en inzicht in de Europese historische ontwikkeling van het recht;
20. zich bewust dat de juridische benadering van "het recht" slechts één van de benaderingen is naast de rechtseconomische, rechtssociologische, rechtsfilosofische en rechtshistorische invalshoeken/perspectieven van waaruit het recht kan worden benaderd, verklaard en beoordeeld;
21. zich bewust van de maatschappelijke, i.c. de rechtseconomische, rechtssociologische, rechtsfilosofische en rechtshistorische context waarin het recht zich ontwikkelt en manifesteert (hieronder valt ook de ethiek van het recht);
22. inzicht in de samenhang tussen de verschillende onderdelen van het recht;
23. is in staat om vast te stellen welke onderdelen van het recht c.q. rechtsgebieden in een concrete nieuwe situatie relevant zijn en deze toe te passen op een concreet rechtsprobleem.

Bachelor Rechtsgeleerdheid

1. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het Constitutioneel recht, alsmede de systematiek daarvan;
2. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het Aansprakelijkheidsrecht alsmede de systematiek daarvan;
3. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het Contractenrecht alsmede de systematiek daarvan;
4. kennis van en inzicht in de algemene beginselen van het Procesrecht en andere methoden van conflictbeslechting;
5. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het Strafrecht alsmede de systematiek daarvan;
6. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het Goederenrecht alsmede de systematiek daarvan;
7. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het Bestuursrecht alsmede de systematiek daarvan
8. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het Internationaal Publiekrecht alsmede de systematiek daarvan;
9. kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van of het Handelsrecht of het Erf- en Familierecht;
10. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het Europees recht alsmede de systematiek daarvan;

11. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen rondom het thema Grondrechten, alsmede de staatsrechtelijke en de internationaal-rechtelijke aspecten daarvan;
12. kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van tenminste één van de domeinen van de facultaire onderzoekskeerpunten Milieurecht, Informatierecht of Arbeidsrecht;
13. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het Ondernemingsrecht alsmede de systematiek daarvan;
14. grondige kennis van en inzicht in het procesrecht, waaronder het burgerlijk procesrecht, het bestuursprocesrecht en het strafprocesrecht, alsmede hun onderlinge verschillen en overeenkomsten;
15. grondige kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van het Internationaal Privaatrecht, alsmede de systematiek daarvan;
16. kennis van en inzicht in de Europese historische ontwikkeling van het recht;
17. zich bewust dat de juridische benadering van “het recht” slechts één van de benadering is naast rechtseconomisch, rechtssociologische, rechtsfilosofische en rechtshistorische invalshoeken/perspectieven van waaruit het recht kan worden benaderd, verklaard en beoordeeld;
18. zich bewust van de maatschappelijke, i.c. de rechtseconomische, rechtssociologische, rechtsfilosofische en rechtshistorische context waarin het recht zich ontwikkelt en manifesteert (hieronder valt ook de ethiek van het recht);
19. inzicht in de samenhang tussen de verschillende onderdelen van het recht,
20. is in staat om vast te stellen welke onderdelen van het recht c.q. rechtsgebieden in een concrete nieuwe situatie relevant zijn en deze toe te passen op een concreet rechtsprobleem.

Master Arbeidsrecht

De afgestudeerde master Arbeidsrecht beschikt over een academisch werk- en denkniveau en

1. heeft diepgaande en grondige kennis van en inzicht in het (internationale) arbeidsrecht en de ontwikkelingen daarbinnen;
2. heeft grondige kennis van en inzicht in het socialezekerheidsrecht en de ontwikkelingen daarbinnen;
3. is in staat literatuur, juridische bronnen en casus die betrekking hebben op het domein diepgaand te analyseren en te interpreteren, daarover kritische vragen te stellen en vernieuwende juridische oplossingen aan te dragen;
4. heeft inzicht in de samenhang tussen privaatrechtelijke, bestuursrechtelijke en staatsrechtelijke aspecten van het domein;
5. is in staat deel te nemen aan een wetenschappelijk debat op het domein;
6. is in staat vakliteratuur en nieuwe ontwikkelingen op het domein te begrijpen, te interpreteren, toe te passen en kritisch te beoordelen;
7. is in staat zelfstandig een literatuuronderzoek voor te bereiden en uit te voeren (onderzoeksvragen formuleren, verzamelen van informatie, interpreteren van gegevens, conclusies trekken, evalueren en aanbevelingen en suggesties doen voor verder onderzoek);
8. is in staat een samenhangend wetenschappelijk betoog te schrijven over een onderwerp binnen het domein en dit mondeling met kracht van argumenten te presenteren voor zowel een publiek bestaande uit professionals als voor niet professionals.

Master Fiscaal Recht

De afgestudeerde Master Fiscaal Recht beschikt over een academisch werk- en denkniveau en

1. heeft diepgaande en grondige kennis van en inzicht in de inkomstenbelasting, in het bijzonder met betrekking tot de inkomenscategorie, winst uit onderneming alsmede de ontwikkelingen daarbinnen;
2. heeft diepgaande en grondige kennis van en inzicht in de Vennootschapsbelasting, alsmede de ontwikkelingen daarbinnen;
3. heeft grondige kennis van en inzicht in het Formeel belastingrecht, alsmede de ontwikkelingen daarbinnen;
4. heeft diepgaande en grondige kennis van en inzicht in het Internationaal belastingrecht en dividendbelasting alsmede de ontwikkelingen daarbinnen;
5. heeft diepgaande en grondige kennis van en inzicht in het Europees belastingrecht, direct en indirect, alsmede de ontwikkelingen daarbinnen
6. is in staat om literatuur, juridische bronnen en casus die betrekking hebben op het domein diepgaand te analyseren en te interpreteren, daarover kritische vragen te stellen en vernieuwende juridische oplossingen aan te dragen;
7. is in staat deel te nemen aan een wetenschappelijk debat op het domein;
8. is in staat vakliteratuur en nieuwe ontwikkelingen op het domein te begrijpen, te interpreteren, toe te passen en kritisch te beoordelen;
9. is in staat zelfstandig een literatuuronderzoek voor te bereiden en uit te voeren (onderzoeksvragen formuleren, verzamelen van informatie, interpreteren van gegevens, conclusies trekken, evalueren en aanbevelingen en suggesties doen voor verder onderzoek);
10. is in staat een samenhangend wetenschappelijk betoog te schrijven over een onderwerp binnen het domein en dit mondeling met kracht van argumenten te presenteren voor zowel een publiek bestaande uit professionals als voor niet professionals.

Master Informatierecht

De afgestudeerde Master Informatierecht beschikt over een academisch werk- en denkniveau en

1. heeft grondige kennis van en inzicht in het Auteursrecht en Naburige rechten en de ontwikkelingen daarbinnen en/of
2. heeft grondige kennis van en inzicht in de Industriële eigendom en de ontwikkelingen daarbinnen en/of
3. heeft grondige kennis van en inzicht in het Mediarecht en de ontwikkelingen daarbinnen en/of
4. heeft grondige kennis van en inzicht in het Telecommunicatierecht en de ontwikkelingen daarbinnen;
5. is in staat om literatuur, juridische bronnen en casus die betrekking hebben op het domein diepgaand te analyseren en te interpreteren, daarover kritische vragen te stellen en vernieuwende juridische oplossingen aan te dragen;
6. is in staat om over grenzen van rechtsgebieden heen te kijken;
7. is in staat deel te nemen aan een wetenschappelijk debat op het domein;
8. is in staat vakliteratuur en nieuwe ontwikkelingen op het domein te begrijpen, te interpreteren, toe te passen en kritisch te beoordelen;
9. is in staat zelfstandig een literatuuronderzoek voor te bereiden en uit te voeren (onderzoeksvragen formuleren, verzamelen van informatie, interpreteren van gegevens, conclusies trekken, evalueren en aanbevelingen en suggesties doen voor verder onderzoek);
10. is in staat een samenhangend wetenschappelijk betoog te schrijven over een onderwerp binnen het domein en dit mondeling met kracht van argumenten te

presenteren voor zowel een publiek bestaande uit professionals als voor niet professionals.

Master International & European Law

De afgestudeerde master International & European Law beschikt over en academisch werk en denkniveau en

1. heeft grondige kennis van en inzicht in de organisatie van de internationale en de Europese rechtsorde;
2. heeft grondige kennis van en inzicht in de doorwerking van internationaal en Europees recht in de nationale rechtsorde;
3. is in staat om literatuur, juridische bronnen en casus die betrekking hebben op het domein diepgaand te analyseren en te interpreteren, daarover kritische vragen te stellen en vernieuwende juridische oplossingen aan te dragen;
4. is in staat deel te nemen aan een wetenschappelijk debat op het domein;
5. is in staat vakliteratuur en nieuwe ontwikkelingen op het domein te begrijpen, te interpreteren, toe te passen en kritisch te beoordelen;
6. is in staat zelfstandig een literatuuronderzoek voor te bereiden en uit te voeren (onderzoeksvragen formuleren, verzamelen van informatie, interpreteren van gegevens, conclusies trekken, evalueren en aanbevelingen en suggesties doen voor verder onderzoek);
7. is in staat een samenhangend wetenschappelijk betoog te schrijven over een onderwerp binnen het domein en dit mondeling met kracht van argumenten te presenteren voor zowel een publiek bestaande uit professionals als voor niet professionals.
8. Grote bekwaamheid om over grenzen van rechtsgebieden heen te kijken.

De afgestudeerde master International & European Law die de variant International Law heeft gevolgd beschikt voorts over

- 8a. grondige kennis van en inzicht in de bronnen van het internationaal recht;
- 9a. grondige kennis van en inzicht in de bronnen van het verdragenrecht;
- 10a. grondige kennis van en inzicht in de beginselen van staatsaansprakelijkheid;
- 11a. ervaring in het doen van een praktische oefening, zoals de Amsterdam International Law Clinic of een moot court, dan wel een wetenschappelijk georiënteerde research paper.

De afgestudeerde master International & European Law die de variant European Law heeft gevolgd beschikt voorts over

- 8b. vertrouwdheid met van Europeesrechtelijke leerstukken en inzicht in hun uitwerking op verschillende rechtsgebieden;
- 9b. grondige kennis van Europees mededingingsrecht (verplicht), Europees constitutioneel recht, Europees marktrecht, Europees bestuursrecht en een aantal andere bijzondere gebieden;
- 10b. bekwaamheid om Europeesrechtelijke literatuur en bronnen te analyseren en te interpreteren.

Master Notarieel Recht

De afgestudeerde Master Notarieel Recht beschikt over een academisch werk- en denkniveau en

1. heeft diepgaande en grondige kennis van en inzicht in het Erfrecht, alsmede de ontwikkelingen daarbinnen;
2. heeft diepgaande en grondige kennis van en inzicht in de Successiewet, Inkomstenbelasting en de Kapitaalsbelasting;
3. heeft grondige kennis van en inzicht in de bepalingen van de Notariswet en

- het overige formeel notarieel recht, alsmede de ontwikkelingen daarbinnen;
4. heeft kennis van en analytisch inzicht in de wisselwerking tussen het Bestuurs- en privaatrecht, alsmede de ontwikkelingen daarbinnen;
 5. heeft grondige kennis van en inzicht in de Overdrachts- en omzetbelasting alsmede de ontwikkelingen daarbinnen;
 6. heeft grondige kennis van en inzicht in het Internationale Privaatrecht, alsmede de ontwikkelingen daarbinnen;
 7. heeft kennis van en inzicht in de belangrijkste leerstukken en problemen van de estateplanning;
 8. is in staat om literatuur, juridische bronnen en casus die betrekking hebben op het domein diepgaand te analyseren en te interpreteren, daarover kritische vragen te stellen en vernieuwende juridische oplossingen aan te dragen;
 9. is in staat deel te nemen aan een wetenschappelijk debat op het domein;
 10. is in staat vakliteratuur en nieuwe ontwikkelingen op het domein te begrijpen, te interpreteren, toe te passen en kritisch te beoordelen;
 11. is in staat over de grenzen van rechtsgebieden heen te kijken;
 12. is in staat zelfstandig een literatuuronderzoek voor te bereiden en uit te voeren (onderzoeksvragen formuleren, verzamelen van informatie, interpreteren van gegevens, conclusies trekken, evalueren en aanbevelingen en suggesties doen voor verder onderzoek);
 13. is in staat een samenhangend wetenschappelijk betoog te schrijven over een onderwerp binnen het domein en dit mondeling met kracht van argumenten te presenteren voor zowel een publiek bestaande uit professionals als voor niet professionals.

Master Omgevingsrecht

De afgestudeerde master Omgevingsrecht beschikt over een academisch werk- en denkniveau en

1. heeft diepgaande en grondige kennis van en inzicht in het Milieu- en Ruimtelijk ordeningsrecht en de ontwikkelingen daarbinnen;
2. heeft diepgaande en grondige kennis van en inzicht in het Bestuurs- en Bestuursprocesrecht;
3. heeft grondige kennis van één of meer van de volgende verdiepingsgebieden: European Environmental Law, International Environmental Law, Natuurbeschermingsrecht, Biotechnology and Law;
4. is in staat om literatuur, juridische bronnen en casus die betrekking hebben op het domein diepgaand te analyseren en te interpreteren, daarover kritische vragen te stellen en vernieuwende juridische oplossingen aan te dragen;
5. heeft inzicht in de verhouding tussen privaatrecht en bestuursrecht in relatie tot het domein;
6. is in staat deel te nemen aan een wetenschappelijk debat op het domein;
7. is in staat vakliteratuur en nieuwe ontwikkelingen op het domein te begrijpen, te interpreteren, toe te passen en kritisch te beoordelen;
8. is in staat zelfstandig een literatuuronderzoek voor te bereiden en uit te voeren (onderzoeksvragen formuleren, verzamelen van informatie, interpreteren van gegevens, conclusies trekken, evalueren en aanbevelingen en suggesties doen voor verder onderzoek);
9. is in staat een samenhangend wetenschappelijk betoog te schrijven over een onderwerp binnen het domein en dit mondeling met kracht van argumenten te presenteren voor zowel een publiek bestaande uit professionals als voor niet professionals.

Master Privaatrecht

De afgestudeerde Master Privaatrecht beschikt over en academisch werk en denkniveau en

1. heeft grondige kennis van en inzicht in European Contract Law;
2. heeft grondige kennis van en inzicht in Transnational Litigation;
3. is in staat om literatuur, juridische bronnen en casus die betrekking hebben op het domein diepgaand te analyseren en te interpreteren, daarover kritische vragen te stellen en vernieuwende juridische oplossingen aan te dragen;
4. is in staat deel te nemen aan een wetenschappelijk debat op het domein;
5. is in staat vakliteratuur en nieuwe ontwikkelingen op het domein te begrijpen, te interpreteren, toe te passen en kritisch te beoordelen;
6. is in staat zelfstandig een literatuuronderzoek voor te bereiden en uit te voeren (onderzoeksvragen formuleren, verzamelen van informatie, interpreteren van gegevens, conclusies trekken, evalueren en aanbevelingen en suggesties doen voor verder onderzoek);
7. is in staat een samenhangend wetenschappelijk betoog te schrijven over een onderwerp binnen het domein en dit mondeling met kracht van argumenten te presenteren voor zowel een publiek bestaande uit professionals als voor niet professionals.

De afgestudeerde Master Privaatrecht met specialisatie European Private Law beschikt voorts over

- 8b. grondige kennis van en inzicht in de methode en doelstellingen van de rechtsvergelijking en de ontwikkelingen daarbinnen;
- 9b. grondige kennis van en inzicht in het Europese Privaatrecht en de ontwikkelingen daarbinnen.

De afgestudeerde Master Privaatrecht die de variant Privaatrechtelijke Rechtspraak heeft gevolgd, beschikt voorts over

- 8a. grondige kennis van en inzicht in het Insolventierecht en de ontwikkelingen daarbinnen;
- 9a. grondige kennis van en inzicht in het Handelsrecht of Personen- Familie- en Erfrecht en de ontwikkelingen daarbinnen;
- 10a. grondige kennis van en inzicht in het Consumentenrecht of Moderne Financieringsvormen en de ontwikkelingen daarbinnen.

Master Publiekrecht

De afgestudeerde master Publiekrecht beschikt over en academisch werk en denkniveau en

1. heeft grondige kennis van en inzicht de Beginselen van de Democratische Rechtstaat;
2. is in staat om literatuur, juridische bronnen en casus die betrekking hebben op het domein diepgaand te analyseren en te interpreteren, daarover kritische vragen te stellen en vernieuwende juridische oplossingen aan te dragen;
3. is in staat om over grenzen van rechtsgebieden heen te kijken;
4. is in staat deel te nemen aan een wetenschappelijk debat op het domein;
5. is in staat vakliteratuur en nieuwe ontwikkelingen op het domein te begrijpen, te interpreteren, toe te passen en kritisch te beoordelen;
6. is in staat zelfstandig een literatuuronderzoek voor te bereiden en uit te voeren (onderzoeksvragen formuleren, verzamelen van informatie, interpreteren van gegevens, conclusies trekken, evalueren en aanbevelingen en suggesties doen voor verder onderzoek);

7. is in staat een samenhangend wetenschappelijk betoog te schrijven over een onderwerp binnen het domein en dit mondeling met kracht van argumenten te presenteren voor zowel een publiek bestaande uit professionals als voor niet professionals.

De afgestudeerde Master Publiekrecht met specialisatie Staats- en Bestuursrecht beschikt voorts over

- 8a. heeft grondige kennis van en inzicht in het nationale en/of Internationale Bestuurs(proces)recht, en/of grondige kennis van en inzicht in het nationale en/of internationale Constitutionele recht.

De afgestudeerde Master Publiekrecht met specialisatie Strafrecht beschikt voorts over

- 8b. heeft grondige kennis van en inzicht in het nationale en/of Internationale Strafrecht en/of Criminologie en de ontwikkelingen daarbinnen.

Bijlage 4. Dublin-descriptoren

	kwalificaties bachelor	kwalificaties master
kennis en inzicht	Heeft aantoonbare kennis en inzicht van een vakgebied, waarbij wordt voortgebouwd op het niveau bereikt in het voortgezet onderwijs en dit wordt overtroffen; functioneert doorgaans op een niveau waarop met ondersteuning van gespecialiseerde handboeken, enige aspecten voorkomen waarvoor kennis van de laatste ontwikkelingen in het vakgebied vereist is.	Heeft aantoonbare kennis en inzicht, gebaseerd op de kennis en het inzicht op het niveau van bachelor en die deze overtreffen en/of verdiepen, alsmede een basis of een kans bieden om een originele bijdrage te leveren aan het ontwikkelen en/of toepassen van ideeën, vaak in onderzoeksverband.
toepassen kennis en inzicht	Is in staat om zijn/haar kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien, en beschikt verder over competenties voor het opstellen en verdiepen van argumentaties en voor het oplossen van problemen op het vakgebied.	Is in staat om kennis en inzicht en probleemoplossende vermogens toe te passen in nieuwe of onbekende omstandigheden binnen een bredere (of multidisciplinaire) context die gerelateerd is aan het vakgebied; is in staat om kennis te integreren en met complexe materie om te gaan.
oordeelsvorming	Is in staat om relevante gegevens te verzamelen en interpreteren (meestal op het vakgebied) met het doel een oordeel te vormen dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten.	Is in staat om oordelen te formuleren op grond van onvolledige of beperkte informatie en daarbij rekening te houden met sociaal-maatschappelijke en ethische verantwoordelijkheden, die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis en oordelen.
communicatie	Is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.	Is in staat om conclusies, alsmede de kennis, motieven en overwegingen die hieraan ten grondslag liggen, duidelijk en ondubbelzinnig over te brengen op een publiek van specialisten of niet-specialisten.
leervaardigheden	Bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een vervolgstudie die een hoog niveau van autonomie veronderstelt aan te gaan.	Bezit de leervaardigheden die hem of haar in staat stellen een vervolgstudie aan te gaan met een grotendeels zelfgestuurd of autonoom karakter.

Bijlage 5. Programma van de opleidingen

De formuleringen zijn overgenomen uit de additioneel aangeleverde informatie.

Bachelor Fiscaal Recht

Jaar 1

Vakken	EC
Encyclopedie	15
Constitutioneel recht	10
Aansprakelijkheidsrecht	5
Contractenrecht	10
Conflictbeslechting	5
Europese rechtsgeschiedenis	10
Contractenrecht IP	5
Totaal	60

Jaar 2

Vakken	EC
Strafrecht	10
Bestuursrecht	10
Handelsrecht (fisc/not)	5
Goederenrecht	5
Europees recht	10
Grondrechten	5
Algemene rechtsleer	10
Personen-, familie- en erfrecht	5
Totaal	60

Jaar 3

Vakken	EC
Belastingrecht Inleiding	10
Belastingrecht in economisch perspectief	10
Belastingen naar particulier inkomen	10
Omzetbelasting	10
Ondernemingsrecht	5
Keuzevakken (of procesrecht)	10
Practicum Fiscaal Recht (schrijfpodracht)	5
Totaal	60
TOTAAL BACHELOR	180

Bachelor Notarieel Recht

Jaar 1

Vakken	EC
Encyclopedie	15
Constitutioneel recht	10
Aansprakelijkheidsrecht	5
Contractenrecht	10
Conflictbeslechting	5
Europese rechtsgeschiedenis	10
Contractenrecht IP	5
Totaal	60

Jaar 2

Vakken	EC
Strafrecht	10
Bestuursrecht	10
Handelsrecht (fisc/not)	5
Goederenrecht	5
Europees recht	10
Ondernemingsrecht	5
Algemene rechtsleer	10
Personen-, familie- en erfrecht	5
Totaal	60

Jaar 3

Vakken	EC
Belastingrecht Inleiding	10
Bedrijfseconomie	5
Procesrecht notariaat	5
Internationaal Privaatrecht	5
Rechtsverkeer onroerend goed	10
Huwelijksvermogensrecht	10
Venootschaps- en rechtspersonenrecht	10
Keuzevak	5
Totaal	60
TOTAAL BACHELOR	180

Bachelor Rechtsgeleerdheid

Jaar 1

Vakken	EC
Encyclopedie	15
Constitutioneel recht	10
Aansprakelijkheidsrecht	5
Contractenrecht	10
Conflictbeslechting	5
Europese rechtsgeschiedenis	10
Contractenrecht IP	5
Totaal	60

Jaar 2

Vakken	EC
Strafrecht	10
Strafrecht IP	5
Internationaal publiekrecht	10
Goederenrecht	5
Europees recht	10
Grondrechten	5
Algemene rechtsleer	10
Personen-, familie- en erfrecht	5
Totaal	60

Jaar 3

Vakken	EC
Bestuursrecht	10
Staats- en bestuursrecht IP	5
Rechtshandhaving en procesrecht	10
Internationaal Privaatrecht	5
Ondernemingsrecht	5
Arbeids- òf informatie- òf omgevingsrecht	5
Keuzevakken	10
Scriptie *	10
Totaal	60
TOTAAL BACHELOR	180

* met ingang van het collegejaar 2004/2005 zal de bachelorscriptie van 10 EC worden beperkt tot een afsluitend essay van 5 EC.

Master Arbeidsrecht

Vakken	EC
Arbeidsrecht I	10
Arbeidsrecht II	5
Internationaal Arbeidsrecht	5
Sociaalzekerheidsrecht	10
Keuzeruimte* (4 vakken)	20
Scriptie	10
TOTAAL MASTER	60

* Gekozen kan worden uit de volgende vakken of na goedkeuring vakken van andere instellingen:

- Ambtenarenrecht
- Arbeidsrecht en fiscaliteit
- Arbeidsrecht in overnames en reorganisaties
- Masterclass arbeidsrecht (practicum)
- Overheid als arbeidsorganisatie
- Het sociaalrechtelijk proces

Master Fiscaal Recht

Vakken	EC
Inkomstenbelasting, winst uit onderneming	5
Vennootschapsbelasting	10
Formeel belastingrecht	10
Internationaal belastingrecht en dividendbelasting	10
Europees belastingrecht, direct	5
Europees belastingrecht, indirect	5
Keuzevakken	5
Scriptie	10
TOTAAL MASTER	60

* Vakken te kiezen uit het bachelorprogramma van de opleidingen Rechtsgeleerdheid en Notarieel recht, voor zover ze niet reeds deel uitmaken van het bachelorprogramma Fiscaal recht en vakken uit een juridische masteropleiding.

Master Informatierecht

Vakken	EC
Keuzeruimte 1	30
Keuzeruimte 2	20
Scriptie	10
TOTAAL MASTER	60

Keuzeruimte 1

Auteursrecht en naburige rechten	10
Industriële eigendom	10
Mediarecht	10
Telecommunicatierecht	10

Keuzeruimte 2

Commerciële communicatie	5
E-commerce	10
Internationaal auteursrecht	5
Octrooirecht	5
Of één van de volgende vakken die worden aangeboden bij de Universiteit van Tilburg: Computercriminaliteit, Electronic Commerce, ICT-recht en Privacyrecht	6

Master International & European Law

Vakken	EC
International and European Law in the National Legal Order	5
The Law of Public International Organization	10
Sources and Foundations of International Law	5
State Responsibility in international law	5
Law of Treaties	5
European Competition Law	10
Scriptie	10
Keuzeruimte *	10

* Keuzevakken te kiezen uit onderscheiden lijsten van vakken voor de variant International Law en de variant European Law. De commissie heeft deze lijst betrokken in haar oordeel.

Master Notarieel Recht

Vakken	EC
Erfrecht	5
Successiewet, inkomstenbelasting en kapitaalsbelasting	10
Formeel notarieel recht	10
Bestuur en Privaatrecht	10
Overdrachts- en omzetbelasting	5
Internationaal Familievermogensrecht	5
Practicum Estateplanningen	5
Scriptie	10
TOTAAL MASTER	60

Master Omgevingsrecht

Vakken	EC
Besluitvorming en bestuursprocesrecht	10
Bestuur en Privaatrecht	5
Omgevingsrecht	10
Overheidsaansprakelijkheid	5
Keuzeruimte *	20
Scriptie	10
TOTAAL MASTER	60

- * Keuze uit de volgende vakken:
- Biotechnology and Law
 - European Environmental Law
 - International Environmental Law
 - Natuurbeschermingsrecht
 - Milieurecht
 - Ruimtelijk ordeningsrecht

Master Privaatrecht

Variant 1: European Private Law (EPL)

Vakken	EC
European Contract Law	10
Transnational Litigation	5
Comparative Law	10
Transnational Litigation extensie	5
Introduction European Private Law	5
Keuzeruimte *	15
Scriptie	10
TOTAAL MASTER	60

- * Vakken te kiezen uit een lijst van 10 vakken op het gebied van het Europese Privaatrecht. Deze lijst heeft de commissie betrokken bij haar oordeel. Studenten mogen daarnaast de keuzevakken volgen van de specialisatie Privaatrechtelijke Rechtspraktijk en de keuzevakken op het gebied van de Algemene Rechtsleer. Niet juridische keuzevakken kunnen na goedkeuring van de coördinator masteropleiding en examencommissie worden gevolgd.

Variant 2: Privaatrechtelijke Rechtspraktijk (PRP)

Vakken	EC
European Contract Law	10
Transnational Litigation	5
Consumentenrecht of Moderne Financieringsbronnen	5
Insolventierecht	5
Handelsrecht of Personen-, Familie- en Erfrecht	5
Keuzeruimte *	20
Scriptie	10
TOTAAL MASTER	60

- * Vakken te kiezen uit een lijst van 27 vakken op het gebied van het Privaatrecht, daaronder begrepen het Europese Privaatrecht. De commissie heeft deze lijst betrokken bij haar oordeel. Studenten mogen daarnaast ook keuzevakken volgen op het gebied van de Algemene Rechtsleer. Niet juridische keuzevakken kunnen na goedkeuring van de coördinator masteropleiding en examencommissie worden gevolgd.

Master Publiekrecht

Variant 1: Staats- en bestuursrecht

Vakken	EC
Beginselen van de democratische rechtsstaat	10
Keuzeruimte *	40
Scriptie	10
TOTAAL MASTER	60

* De keuzeruimte dient opgevuld te worden met keuzevakken van twee door de faculteit opgestelde lijstjes van totaal 2 keer 20 EC. De commissie heeft deze lijsten betrokken in haar oordeel.

Variant 2: Strafrecht

Vakken	EC
Beginselen van de democratische rechtsstaat	10
Keuzeruimte *	40
Scriptie	10
TOTAAL MASTER	60

* De keuzeruimte dient opgevuld te worden met keuzevakken van twee door de faculteit opgestelde lijstjes van totaal 2 keer 20 EC. De commissie heeft deze lijsten betrokken in haar oordeel.